Grey Scale #13
R G B WH GR BL C M Y K
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
DANES-PICTA.COM

płk dypl. Feliksan Więźniewski

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

BIBLIOTEKA
13073

TAJNE
Egz. Nr 230

II KONFERENCJA NAUKOWO-TEORETYCZNA AKADEMII SZTABU GENERALNEGO

Referat Nr 8

ORGANIZACJA TYŁÓW ORAZ ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWO-TECHNICZNE I MEDYCZNE W NATARCIU KORPUSU ARMIJNEGO NA ZAWCZASU PRZYGOTOWANĄ OBRONĘ NPLA

Dział
Nr 14420

14420

REMBERTÓW PAŹDZIERNIK 1955

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres
DANES-PICTA.COM

płk dypl. Feliksa Wójcika

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Nr inw. 13073

TAJNE
Egz. Nr 250

II KONFERENCJA NAUKOWO-TEORETYCZNA AKADEMII SZTABU GENERALNEGO

Referat Nr 8

ORGANIZACJA TYŁÓW ORAZ ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWO-TECHNICZNE I MEDYCZNE W NATARCIU KORPUSU ARMIJNEGO NA ZAWCZASU PRZYGOTOWANĄ OBRONĘ NPLA

Archiwum Akademii Sztabu Generalnego
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dział I
Nr 14420

14420

REMBERTÓW PAŹDZIERNIK 1955

Przew. Prot. nr. 12357 par.

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O

Im.gen.broni K.Świerczewskiego

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
II
Nr ewid. 09073

~~TAJNE~~

Egz.nr. 280

II KONFERENCJA NAUKOWO-TEORETYCZNA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO.

Referat Nr 8

Organizacja tyłów oraz zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne w natarciu korpusu armijnego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego
Dział
Nr Y 14420

Październik 1955 r.

Referat przygotowała Katedra Taktyki Tyłów.
Autor referatu - płk WIŚNIEWSKI - Szef Katedry Taktyki Tyłów.

Referat został zaakceptowany przez Radę Naukową ASG.

Plan referatu.

I. Rola szefa i wydziału tyłów korpusu w natarciu korpusu armijnego.

II. Organizacja tyłów związków taktycznych.
1. Wyznaczanie pasów tyłów.
2. Wyznaczanie dróg dowozu i ewakuacji.
3. Ugrupowanie i rozmieszczenie tyłów na podstawie wyjściowej korpusu do natarcia.
4. Przemieszczenie tyłów w toku natarcia.

III. Zabezpieczenie materiałowe.
1. Przedsięwzięcia szefa tyłów i szefów służb korpusu w zakresie zabezpieczenia materiałowego.
2. Potrzeby materiałowe.
3. Zapasy materiałowe.
4. Zaopatrywanie.
5. Rola szefa tyłów korpusu w pracy nad organizacją dowozu środków materiałowych.

IV. Zabezpieczenie techniczne.
1. Organizacja zabezpieczenia technicznego.
2. Zabezpieczenie techniczne w okresie przygotowania natarcia i w toku natarcia.
3. Uszkodzenia i straty wywołane wybuchem bomby atomowej.

V. Zabezpieczenie medyczne.
1. Organizacja zabezpieczenia medycznego.
2. Zabezpieczenie medyczne w okresie przygotowania i w toku natarcia.
3. Przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne związane z likwidacją skutków uderzenia atomowego.
4. Przypuszczalne straty sanitarne.

VI. Dowodzenie tyłami na szczeblu korpusu.
1. Podstawa dowodzenia tyłami.
2. Tyłowy punkt dowodzenia.
3. Planowanie.
4. Dowodzenie tyłami wojsk korpusu w okresie przygotowawczym do natarcia.

5. Dowodzenie tyłami wojsk korpusu w okresie prowadzenia natarcia.

VII. Zakończenie.

I. Rola szefa i wydziału tyłów w zakresie zabezpieczenia materiałowego i medycznego w natarciu korpusu armijnego.

Stosowanie nowych środków walki w znacznym stopniu zwiększa możliwości bojowe wszystkich rodzajów wojsk, ale jednocześnie wnosi szereg nowych momentów do przygotowania i prowadzenia walki, wskazujących na jeszcze większe niż dotychczas uzależnienie jej prowadzenia od terminowego zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego.

Wysokie tempo natarcia i duża głębokość zadań powodują większe niż dotychczas zużycie materiałów pędnych i smarów.

Zużycie amunicji - w porównaniu z dotychczasowym zużyciem jest różne i zależy od sposobu przeprowadzenia z naszej strony uderzeń atomowych oraz różnorodności form prowadzenia działań bojowych.

Wzrosły potrzeby w zakresie materiałów inżynieryjnych i chemicznych, zarysowało się ostrzej niż dotychczas zagadnienie zabezpieczenia wojsk w wodę.

Napad atomowy i chemiczny nieprzyjaciela na wojska korpusu i ich tyły może spowodować znaczne, a niekiedy masowe straty wozów bojowych, sprzętu, traktorów, samochodów oraz zaopatrzenia.

Jedynie szybkie pokrycie strat, terminowy dowóz środków materiałowych oraz udzielona we właściwym czasie pomoc techniczna może zapewnić niezbędne warunki do rozwijania powodzenia w walce.

Wreszcie stosowanie przez nieprzyjaciela broni atomowej, chemicznej i bakteriologicznej może spowodować jednoczesne masowe porażenie części walczących wojsk, a przy tym [illegible] również i czasową jednoczesną niezdolność pewnej ilości personelu medycznego, co z kolei powoduje konieczność sprawnej i terminowej organizacji zabezpieczenia medycznego, wymagającej szybkiej pomocy szczebla wyższego.

Wszystkie te przedstawione w ogólnym zarysie właściwości zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego w warunkach stosowania nowych środków walki i prowadzenia natarcia w wysokim tempie wskazują na stałe zwiększenie wymagań w zakresie materiałowo-technicznego zabezpieczenia walki, a w związku z tym - na konieczność jak najściślejszego powiązania zagadnień organizacji i prowadzenia

natarcia z przedsięwzięciami w zakresie zabezpieczenia wojsk korpusu we wszystko, co jest niezbędne dla ich walki i życia.

Wzrasta więc odpowiedzialność szefa tyłów korpusu, jako organizatora tyłów i głównego referenta dowódcy korpusu do spraw zabezpieczenia materiałowego i technicznego, w zakresie podległych mu służb i zabezpieczenia medycznego. Ale jednocześnie trudniejsze stają się jego obowiązki, jak również obowiązki Wydziału tyłów korpusu, i to tym trudniejsze, że korpus na swym szczeblu nie posiada tyłów i nie bierze bezpośredniego udziału w systemie zaopatrywania i obsługi wojsk.

Korpus nie posiada na swym szczeblu pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych, ale wojska korpusu dla ich zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego posiadają orientacyjnie około półtorej setki pododdziałów tyłowych oraz kilkadziesiąt oddziałów i urządzeń tyłowych /w tym i składy dywizyjne/, które trzeba rozmieścić w części pasa tyłów taktycznych przydzielonej przez armię korpusowi, a następnie przemieścić w toku natarcia i zabezpieczyć im warunki pracy. Powstaje więc konieczność rozwiązywania i kordynowania na szczeblu korpusu zagadnień związanych z organizacją tyłów związków taktycznych i oddziałów korpusu w celu jej dostosowania do zadania i ugrupowania bojowego korpusu.

Organizacja tyłów wiąże się z ich pracą, a w związku z tym powstaje na szczeblu korpusu konieczność kierowania pracą tyłów związków taktycznych, szczególnie utrudnioną w okresie przegrupowywania korpusu, w okresie jego manewru względnie w toku prowadzenia walki, kiedy jedynie scentralizowana, operatywna decyzja może zapewnić wykonanie na czas przez tyły związków taktycznych nowych zadań, jakie mogą zaistnieć w poszczególnych etapach natarcia korpusu w warunkach stosowania nowych środków walki.

Powstaje więc zagadnienie roli szefa tyłów oraz zakresu działania wydziału tyłów korpusu we współczesnej walce, a w szczególności w natarciu w warunkach stosowania nowych środków walki.

Rola szefa tyłów oraz zakres działania wydziału tyłów korpusu - będą się zmieniały w zależności od charakteru zadań tyłów poszczególnych związków taktycznych korpusu, a te z kolei w zależności od roli, miejsca i zadania korpusu w operacji zaczepnej armii, od warunków przejścia korpusu do natarcia, od ugrupowania bojowego korpusu, wreszcie od warunków terenowych i atmosferycznych. Rola szefa tyłów korpusu, która na podstawie decyzji dowódcy korpusu kieruje organizacją tyłów związków taktycznych oraz ich pracą nad zabezpieczeniem materiałowym i medycznym, występuje w szczególności w natarciu korpusu armijnego działającego w pierwszym rzucie na kierunku głównego uderzenia armii w warunkach stosowania nowych środków walki, kiedy:

- trwa stosunkowo krótko czas przygotowawczy ;
- występują duże trudności w rozmieszczeniu tyłów w związku z rozśrodkowanym i głębokim ugrupowaniem wojsk na podstawie wyjściowej do natarcia ;
- konieczne są przedsięwzięcia w zakresie obrony przeciwatomowej, przeciwchemicznej i bakteriologicznej ;
- są głębokie zadania, a duże tempo natarcia korpusu ;
- komplikuje się organizacja i praca tyłów związków taktycznych w okresie odpierania kontrataku odwodów korpuśnych lub przeciwuderzenia bliskich odwodów operacyjnych nieprzyjaciela względnie w okresie przemarszu i wprowadzenia w wyłom grupy szybkiej Frontu /armii/, o ile taka w pasie natarcia korpusu działa.

Z powyższego wynika, że właśnie w natarciu korpusu armijnego, prowadzonym w warunkach stosowania nowych środków walki powstaje w dziedzinie organizacji tyłów związków taktycznych i ich pracy nad zabezpieczeniem materiałowym, technicznym i medycznym.cały szereg zagadnień, które występują w skali korpusu i wymagają przeanalizowania i przedyskutowania w celu uzyskania koniecznych danych dla określenia roli szefa tyłów i zakresem działania wydziału tyłów korpusu.

II. Organizacja tyłów związków taktycznych.

Organizacja tyłów związków taktycznych polega na wyznaczeniu pasów tyłów względnie rejonów rozmieszczenia, dróg dowozu i ewakuacji, prawidłowym ugrupowaniu/rozmieszczeniu/ tyłów dostosowanym do zadania i ugrupowania bojowego korpusu, przemieszczeniu we właściwym czasie tyłów wreszcie na organizacji ochrony i obrony tyłów.
Wpływ szefa tyłów korpusu na organizację tyłów związków taktycznych wyraża się w tym, że przedstawia on dowódcy korpusu swoje propozycje, opierając się na niżej podanych zasadach.
W warunkach stosowania nowych środków walki wyznacza się bardziej głębokie pasy tyłów względnie szersze rejony ich rozmieszczenia ze względu na konieczność rozśrodkowania jednostek i urządzeń tyłowych i stworzenia dogodniejszych warunków dla przedsięwzięć w zakresie obrony przeciwatomowej, przeciwchemicznej i przeciwbakteriologicznej, a tym samym korzystniejszych warunków do pracy tyłów nad zabezpieczeniem materiałowym, technicznym i medycznym natarcia korpusu.
Przy wyznaczaniu pasów względnie rejonów rozmieszczenia tyłów należy brać pod uwagę możliwość rozśrodkowanego rozmieszczenia pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych oraz techniki i środków materiałowych, w celu zapobieżenia jednoczesnemu ich porażeniu jednym wybuchem bomby atomowej.
W tym celu wskazane jest :

- zwiększanie powierzchni dla rozmieszczenia składów pułkowych /razem PPA i PPG/ do 4 - 6 km^2, a składów dywizyjnych - do około 16 - 20 km^2,

Zwiększenie powierzchni powinno być oparte na realnych możliwościach wynikających z szerokości pasa natarcia korpusu i rozmiarów wolnych przestrzeni między elementami ugrupowania bojowego;

- maksymalne wykorzystanie ochronnych właściwości terenu / naturalnych masek /;
- rozmieszczanie jednostek i urządzeń tyłowych w odległości nie mniejszej niż 3 km od stacji kolejowych, dużych osiedli względnie innych obiektów, na które możliwe jest uderzenie atomowe nieprzyjaciela;
- wykorzystywanie - dla rozmieszczenia składów - różnych podziemnych urządzeń, względnie piwnic budynków lub też urządzeń inżynieryjnych pozostawionych przez własne lub nieprzyjacielskie wojska, po uprzednim ich rozpoznaniu;

- budowa ukryć dla składu osobowego oraz dla środków materiałowych;
- wyznaczanie zapasowych rejonów dla rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych.

Obowiązkiem szefa tyłów korpusu jest w każdym konkretnym wypadku wnikliwe przeanalizowanie, które z tych wskazań i w jakim stopniu mogą być w pełni zrealizowane przez tyły związków taktycznych i oddziałów korpusu.
Poza tym ważną przesłanką, o której szef tyłów korpusu powinien pamiętać przy określaniu pasa tyłów, jest stan i ilość dróg, którą należy zapewnić dla zorganizowania dowozu i ewakuacji.

1. Wyznaczanie pasów tyłów /rejonów rozmieszczenia tyłów/ związków taktycznych.

Na wniosek szefa tyłów korpusu - dowódca korpusu dzieli pomiędzy dywizje pierwszego rzutu korpusu przydzielony korpusowi przez armię pas tyłów taktycznych /taktyczny rejon tyłów/ ograniczony z przodu przednim skrajem ugrupowania bojowego korpusu, z boku - taktycznymi liniami rozgraniczenia korpusu, a z tyłu - przednią granicą strefy tyłów armii.
W ten sposób - w wyniku wyznaczenia przez dowódcę korpusu linii rozgraniczenia między dywizjami - powstają dwa pasy tyłów dywizji, w których przestrzeń między pierwszym rzutem a drugim rzutem korpusu przeznacza się na rozmieszczenie przeważającej ilości tyłów pułków pierwszego rzutu i pułków jednostek wzmocnienia, a przestrzeń między drugim rzutem korpusu i tylną granicą - na rozmieszczenie przeważającej ilości tyłów związków taktycznych /DPZ/.
Szerokość pasów tyłów dywizji pierwszego rzutu określa się szerokości-ą pasów natarcia dywizji /około 6 km/.
Głębokość pasów tyłów dywizji /wyznaczoną przez dowódcę armii/ pierwszego rzutu korpusu określa się - między innymi - możliwością prawidłowego ugrupowania tyłów związków taktycznych i oddziałów korpusu w stosunku do ugrupowania bojowego korpusu.
Czynnikiem decydującym jest przede wszystkim powierzchnia niezbędna dla rozmieszczenia dywizyjnych składów/dywizyjnych punktów zaopatrywania - DPZ/.

Przyjmując, że głębokość ugrupowania bojowego korpusu na podstawie wyjściowej do natarcia może wynosić do 28-30 km, a głębokość powierzchni rozmieszczanych za ugrupowaniem bojowym korpusu sześciu DPZ /dywizyjnych punktów zaopatrywania dwóch DP, jednej DZ, trzech - czterech brygad artylerii DAP oraz brygady artylerii armat, jednej DAPlot oraz brygadowego punktu zaopatrywania /BAPpanc/ może wynosić 6 x 16km^2 = 96 km^2 - konieczne będzie przy szerokości pasa natarcia korpusu wynoszącej do 12 km pogłębić ten pas około 8 km /96:12/.

A zatem, głębokość rejonu tyłów dywizji pierwszego rzutu w okresie przygotowawczym będzie wynosić 28-30 + 8 = 36-38 km, w zaokrągleniu do 40 km, a nawet do 45 km, jeżeli uwzględnić miejsca na rejony zapasowe.

Przyjęta dotychczas, a w niniejszej pracy tylko uzasadniona głębokość 40-45 km pasów tyłów dywizji zapewnia możliwie wygodne rozmieszczenie dywizyjnych składów.

Należy jednak zaznaczyć, że w wypadku, gdy korpus armijny działa w pierwszym rzucie armii na jej głównym kierunku, a drugi rzut względnie grupa szybka Frontu /armii/ będzie rozmieszczona w odległości 30 km /przewiduje się 30-70 km/ od linii frontu, to należy liczyć się z tym, że przestrzeń zawarta między drugim rzutem korpusu a drugim rzutem armii będzie tak mała, iż nie będzie do niej można wprowadzić wszystkich DPZ. W związku z tym część lub wszystkie DPZ trzeba będzie rozmieścić dopiero za drugim rzutem armii, czyli w odległości około 50 km od linii frontu.

Stąd wniosek, że zagadnienie wyznaczenia tylnej granicy pasa tyłów taktycznych związane jest z zagadnieniem rozmieszczania drugiego rzutu armii względnie grupy szybkiej Frontu /armii/.

Z tym też zagadnieniem wiąże się problem rozśrodkowanego rozmieszczenia tyłów.

Jedynie realne rozmieszczenie wynikające z konkretnej sytuacji, uwzględniające możliwości terenowe, prawidłowe ugrupowanie bojowe korpusu oraz konieczność niezbędnych warunków do pracy tyłów wskaże na stopień rozśrodkowania tyłów oraz sposób ich ugrupowania i urzutowania, skoordynowanego z ugrupowaniem bojowym korpusu.

Głębokość pasów tyłów dywizji pierwszego rzutu korpusu armijnego pod koniec dnia walki korpusu może wynosić do 80 km/40-45 + 35 km - średnia głębokość zadania dnia korpusu/ wówczas armia zazwyczaj wyznacza nową tylną granicę.
Jak z powyższego wynika, własne pasy tyłów otrzymują dywizje pierwszego rzutu korpusu, natomiast dywizja /piechoty lub zmechanizowana/ drugiego rzutu korpusu i jego jednostki wzmocnienia nie otrzymują swoich samodzielnych pasów/rejonów/ tyłów, a rozmieszczają swoje urządzenia tyłowe w pasach dywizji pierwszego rzutu w rejonach rozmieszczenia, wyznaczonych im przez dowódcę korpusu względnie dowódców dywizji pierwszego rzutu.
Ze względu na wysoki stopień nasycenia podstawy wyjściowej korpusu do natarcia wojskami w głębokich i rozśrodkowanych ugrupowaniach z ich techniką bojową, nie dzieli się w natarciu pasów tyłów dywizji pierwszego rzutu na rejony tyłów pułków i dywizji.
A zatem pułki pierwszego rzutu dywizji, znajdujące się w pierwszym rzucie korpusu, nie otrzymują własnych samodzielnych rejonów tyłów, a tylko rejony rozmieszczenia.
Poza tym i w wypadkach, kiedy w taktycznym rejonie tyłów /części pasa tyłów taktycznych przydzielonej korpusowi/ przewidziane jest rozmieszczenie śmigłowców oraz środków materiałowych desantowanych przez te śmigłowce, dowódca korpusu wyznacza rejony dla ich rozmieszczenia oraz place startowe.

2. Wyznaczenie dróg dowozu i ewakuacji.

Jednocześnie z wnioskami dotyczącymi: podziału przydzielonej korpusowi części pasa tyłów taktycznych pomiędzy dywizje pierwszego rzutu oraz wyznaczenia rejonów rozmieszczenia dla dywizji drugiego rzutu, dla organicznych pułków i dla jednostek wzmocnienia korpusu - szef tyłów korpusu przedstawia dowódcy wnioski dotyczące wytypowanych dróg dla dowozu i ewakuacji, podziału oraz sposobu ich wykorzystania przez związki taktyczne i oddziały korpusu.

Po zatwierdzeniu wniosków szefa tyłów przez dowódcę korpusu, środki i siły dla odbudowy i utrzymania dróg zapewnia szef saperów korpusu, względnie w ramach zadań przez niego postawionych - szefowie saperów dywizji, z tym, że rokadę na rubieży dywizyjnych składów budują i utrzymują oddziały służby drogowej armii.

W zasadzie typuje się :

- na każdą dywizję pierwszego rzutu - po jednej zasadniczej drodze dowozu i ewakuacji /od składów dywizyjnych do pułkowych/ oraz po jednej drodze zapasowej ;
- dla dywizji drugiego rzutu, oddziałów korpusu armijnego i jednostek wzmocnienia - wspólną drogę dowozu i ewakuacji, bądź też w wypadku ubogiej sieci drogowej określa się tylko sposób wykorzystania dróg dowozu i ewakuacji dywizji pierwszego rzutu oraz odpowiednie odgałęzienia;
- na każdy pułk pierwszego rzutu dywizji pierwszego rzutu - po jednej zasadniczej drodze dowozu i ewakuacji /od składów pułków do tyłów batalionowych/, a w miarę możności i po jednej drodze zapasowej ;
- jedną rokadę na wysokości składów pułkowych /PPA i PPG/.

Ogólna długość dróg dowozu i ewakuacji w pasach tyłów dywizji korpusu /nie licząc zapasowych pułkowych dróg dowozu i ewakuacji/ wyniesie orientacyjnie w okresie gotowości do natarcia :

2 zasadnicze drogi dowozu i ewakuacji dywizji pierwszego rzutu	2x20=40 km
2 zapasowe drogi dowozu i ewakuacji dywizji pierwszego rzutu.....	2x20=40 km
1 zasadnicza droga dowozu i ewakuacji dywizji drugiego rzutu	średnio 15 km
1 rokada na wysokości składów pułkowych pierwszego rzutu	15 km
4 zasadnicze pułkowe drogi dowozu i ewakuacji pułków pierwszego rzutu.....	4x15=60 km
Razem:	170 km
15% na załamania	25 km
25% na odgałęzienia	43 "
Ogółem:	238 km
	240 km

W toku natarcia dywizyjne drogi dowozu i ewakuacji wydłużą się o około 30-40 km.

Na dywizyjne drogi dowozu i ewakuacji - ze względu na natężony ruch samochodów ciężarowych z ładunkiem-wyznacza się w zasadzie drogi o twardej nawierzchni, łatwiejsze zresztą do dezaktywacji. Przy drogach dowozu i ewakuacji gromadzi się zapasy środków dezaktywacyjnych /ziemię, wodę, pokłady drewniane i tp./
W toku jednak natarcia wykorzystuje się jako drogi dowozu i ewakuacji przede wszystkim marszruty wojskowe, doprowadzając je do możliwości użytkowania przez transport załadowany środkami materiałowymi.
W rozkazie tyłowym korpusu ogłasza się drogi dowozu i ewakuacji dla dywizji drugiego rzutu, organicznych oddziałów korpusu i jego jednostek wzmocnienia, wskazując bądź oddzielne drogi, bądź też sposób wykorzystania dróg dowozu i ewakuacji dywizji pierwszego rzutu.

3. Ugrupowanie i rozmieszczenie tyłów oddziałów i związków taktycznych na podstawie wyjściowej korpusu do natarcia.

W natarciu dąży się w miarę możności do jak najbliższego rozmieszczenia tyłów od linii frontu oraz do rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych za ugrupowaniami bojowymi ich oddziałów względnie związków taktycznych, w tym celu ażeby skrócić możliwie wydłużające się w toku natarcia ogniwa dowozu przy jak najdłuższej pracy tyłów na jednym miejscu i zapobiec możliwościom odrywania się tyłów /zwłaszcza batalionowych/ od ich ugrupowań bojowych.
Zasada ta jest łatwiejsza do realizacji w wypadku, kiedy korpus armijny jest ugrupowany w jednym rzucie. Jednakże w wypadku, kiedy korpus armijny działający na kierunku głównego uderzenia armii oraz jego dywizje pierwszorzutowe są ugrupowane w dwa rzuty, duże nasycenie wojskami pasów tyłów /zwłaszcza w przedniej ich części/ dywizji oraz głębokie i rozśrodkowane ugrupowanie bojowe ograniczają realizację zasady przybliżania i rozmieszczania jednostek i urządzeń tyłowych bezpośrednio za ugrupowaniami bojowymi ich oddziałów względnie związków taktycznych.

Ograniczenia te wynikają przede wszystkim z braku dostatecznej przestrzeni za poszczególnymi ugrupowaniami bojowymi, niezbędnej dla rozśrodkowanego rozmieszczenia zwłaszcza pułkowych i dywizyjnych tyłów, zasadniczo więcej wolnej przestrzeni przypada dopiero między pierwszym a drugim rzutem korpusu, a następnie dopiero za drugim rzutem korpusu /z wyjątkiem, kiedy drugi rzut armii rozmieszczony jest w odległości 30 km od linii frontu/.
Poza tym bierze się pod uwagę następujące warunki :

- ugrupowanie tyłów powinno być dostosowane do ugrupowania bojowego korpusu, a więc tyły muszą być ugrupowane tak, ażeby ich rozmieszczenie, jak i manewr nimi, nie ograniczały manewru wojsk;
- urzutowanie poszczególnych urządzeń tyłowych powinno odpowiadać kolejności zaspokajania potrzeb walki i specyficznej pracy tyłów; znaczy to, że przede wszystkim należy przybliżać urządzenia medyczne i remontowe do ugrupowania bojowego.

Tyły dywizji pierwszego rzutu.

Wychodząc z powyższych założeń, w wypadku, kiedy korpus armijny i jego dywizje pierwszego rzutu oraz pułki pierwszorzutowe ugrupowane są w dwóch rzutach, pododdziały, oddziały i urządzenia tyłowe dywizji pierwszego rzutu armijnego /działającego w pierwszym rzucie armii/ na podstawie wyjściowej rozmieszcza się /rozśrodkowując je w rejonach uprzednio przygotowanych/ w sposób następujący :

- batalionowe pododdziały tyłowe /BPM, BPA, BPZ/ - jako wymagające małej stosunkowo powierzchni - za ugrupowaniami bojowymi batalionów ;
- pułkowe punkty medyczne - przybliża się i rozmieszcza w ugrupowaniu bojowym względnie bezpośrednio za drugimi rzutami pułków /orientacyjnie w odległości do 6 km od linii frontu/;
- pozostałe pułkowe pododdziały tyłowe /wymagające dla rozmieszczenia już znacznie większej powierzchni/, dywizyjne punkty medyczne x/ oraz część dywizyjnych środków remontowych /RBR czołgów/ rozmieszcza się na

x/ W wypadku, gdy bataliony medyczno-sanitarne składają się z dwóch kompanii medycznych - jedną z kompanii medycznych wysuwa się na rubież pułkowych punktów medycznych.

przestrzeni między pierwszym rzutem a drugim rzutem korpusu /orientacyjnie w odległości do 15 km od linii frontu/;
- wszystkie pozostałe dywizyjne oddziały i urządzenia tyłowe /DPZ/ wymagające dużej powierzchni rozmieszcza się za drugim rzutem korpusu /orientacyjnie w odległości do 30-40 km od linii frontu/.

Tyły dywizji drugiego rzutu korpusu rozmieszcza się również w sposób rozśrodkowany, w miarę możności w rejonach urządzonych w odległości nie mniejszej jak 3 km od rejonu ześrodkowania dywizji. Natomiast tyły pułków /batalionów/ tej dywizji rozmieszczają się w rejonach rozmieszczenia swych pułków /batalionów/.

Tyły artylerii

Pododdziały tyłowe dywizjonów artylerii rozmieszcza się za ugrupowaniami bojowymi tych dywizjonów, ale nie dalej jak 2 - 3 km.

Tyły oddziałów i związków taktycznych artylerii rozmieszcza się orientacyjnie w następujących odległościach od stanowisk ogniowych baterii tych oddziałów i związków.

a/ tyły pułków artylerii :
- pułkowe punkty medyczne - do 4 km; przy tym należy zaznaczyć, że im dalej od linii frontu znajdują się stanowiska ogniowe bateryj, tym bliżej nich rozmieszcza się punkty medyczne, pozwala to na sprawniejsze organizowanie zabezpieczenia medycznego pododdziałów artyleryjskich przy zmianie przez nie stanowisk ogniowych ;
- pozostałe urządzenia tyłowe - do 8 km; zwykle będą one jednak rozmieszczone za tyłami pp /pz/ pierwszego rzutu;

b/ tyły brygad artylerii, wchodzących w skład dywizji artylerii:
- brygadowe punkty medyczne - do 5 km;
- pozostałe urządzenia tyłowe brygad - do 10 km;

c/ tyły dywizji i samodzielnych brygad artylerii:
- dywizyjne /brygadowe/ punkty medyczne oraz warsztaty remontowe - do 10 km
- pozostałe urządzenia tyłowe dywizji/brygad/ - do 25 km

Z powyższych rozważań wynika, że w zasadzie:

a/ Na przestrzeni między pierwszym a drugim rzutem korpusu będą rozmieszczone:
- pododdziały tyłow /PPA i PPG/ wszystkich pułków /z wyjątkiem pułków wchodzących w skład drugiego rzutu korpusu/;
- pododdziały tyłowe wszystkich brygad, wchodzących w skład dywizji artylerii;
- dywizyjne punkty medyczne i część środków remontowych /RBR czołgów/ dywizji pierwszego rzutu korpusu, artylerii względnie samodzielnych brygad artylerii.

Na rozśrodkowane rozmieszczenie zapewniające swobodę pracy tych jednostek tyłowych potrzeba byłoby około 120-180km^2, jeżeli przyjąć, że na tej przestrzeni rozmieścić trzeba składy pułkowe /PPA i PPG/ do 30 pułków względnie brygad, licząc około 4-6km^2 na rozmieszczenie składów pułkowych /PPA i PPG/ jednego pułku względnie brygady. Tymczasem powierzchnia między pierwszym a drugim rzutem korpusu wynosić będzie do 120km^2 /12 kmx10km/. Stąd wniosek, że część urządzeń tyłowych pułków, przede wszystkim pułków artylerii, trzeba będzie rozmieszczać na mniejszej powierzchni.

b/ Na przestrzeni między drugim rzutem korpusu a tylną granicą pasów tyłów dywizji będą rozmieszczone,
- dywizyjne punkty zaopatrywania /składy, transport, warsztaty, piekarnie polowe/ dywizji pierwszego rzutu korpusu;
- dywizyjne punkty zaopatrywania dywizji drugiego rzutu korpusu, dywizji i samodzielnych brygad artylerii.

Uwzględniając, że korpus będzie wzmocniony trzema-czterema brygadami artylerii z DAP oraz brygadą artylerii armat, jedną DAPlot i jedną BAPpanc - na rozmieszczenie dywizyjnych punktów zaopatrywania potrzeba będzie około 100 km^2 /6 DPZx16km^2/, nie licząc rejonów zapasowych, które powinno się wyznaczyć. Tymczasem przestrzeń /powierzchnia/ między drugim rzutem korpusu a tylną granicą pasa tyłów wynosić będzie do 120 km^2 /12 kmx10km/. Stąd wniosek, że wszystkie DPZ będzie można w zasadzie rozmieścić na powierzchni między drugim rzutem korpusu a tylną granicą pasów tyłów dywizji /przeprowadzoną w odległości 40-45 km od linii frontu/, co może mieć miejsce w wypadku, kiedy drugi rzut armii będzie rozmieszczony w odległości od 50 km lub więcej od linii frontu.

Natomiast w wypadku, kiedy drugi rzut armii będzie rozmieszczony w odległości 30 km lub nieco więcej od linii frontu - tyły dywizyjne /DPZ/ trzeba będzie z braku miejsca rozmieszczać w ugrupowaniu bojowym korpusu, bądź też za drugim rzutem armii. W tym ostatnim wypadku najniezbędniejsze środki, np. dywizyjne ruchome rezerwy środków materiałowych należy rozmieszczać jak najbliżej wojsk.

Natomiast DPZ będzie można podciągnąć do przodu wówczas, kiedy drugi rzut korpusu zostanie wprowadzony do walki.

Zasadniczą masę pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych wprowadza się w przygotowane zawczasu rejony rozmieszczenia na podstawach wyjściowych - w ślad za ich pododdziałami, oddziałami bojowymi i dywizjami. Jednak tyły dywizyjne wprowadza się za drugim rzutem korpusu.

A więc czynności dowozu w okresie przygotowawczym do natarcia wykonuje się z dawnych rejonów rozmieszczenia. Pamiętać przy tym należy, że armia rozpoczyna dowóz środków materiałowych na SO, jeszcze przed przegrupowaniem artylerii i tyłów.

W położeniu wyjściowym do natarcia - w zasadzie jednostki i urządzenia tyłowe rozwija się w zakresie koniecznym dla zabezpieczenia życia wojsk.

Rozwija się więc tylko pododdziały tyłowe, które powinny prowadzić pracę nad zabezpieczeniem niezbędnych potrzeb wojsk. Wszystkie pozostałe jednostki i urządzenia tyłowe powinny być zwinięte i gotowe do ruchu, a składy ich - umieszczone na samochodach.

A zatem rozwijane są w znaczniejszym stopniu składy dywizyjne i piekarnia polowa dywizji.

Rozwijanie tyłów na podstawach wyjściowych może nastąpić w znaczniejszym stopniu i dopiero wówczas, gdy mimo naszego uderzenia atomowego - wojska rozwijają się do walki i konieczna jest praca tyłów dla jej zabezpieczenia.

W zakończeniu tego rozdziału należy przypomnieć, że w rejonach rozmieszczenia tyłów wojsk korpusu - ochronę i obronę /w tym obronę przeciwatomową i przeciwchemiczną/ tyłów organizuje się na podstawie decyzji dowódcy korpusu i stosowne do planu zabezpieczenia bojowego opracowywanego przez sztab korpusu.

Ważniejsze przedsięwzięcia podaje się w rozkazie tyłowym korpusu.

Dowódca korpusu powinien dać szefowi tyłów wytyczne w zakresie obrony przeciwatomowej tyłów według etapów, określając w nich:

- sposób powiadamiania tyłów ;
- sposób rozpoznania promieniowania, przeprowadzonego przez tyły, sposób pomocy szefa służby chemicznej w tym zakresie;
- stopień ukrycia tyłów oraz zakres pomocy szefa saperów;
- przedsięwzięcia szefa tyłów w zakresie likwidacji skutków napadu atomowego.

Opierając się na wyżej omówionych zasadach szef tyłów korpusu przygotowuje dane do decyzji dowódcy korpusu dotyczące :

- wyznaczania pasów tyłów dla dywizji pierwszego rzutu,
- rejonów rozmieszczenia dla dywizji drugiego rzutu, oddziałów oraz środków wzmocnienia korpusu, jak i sposobu wykorzystania przez nie dróg dowozu i ewakuacji,
- zorganizowania ochrony i obrony tyłów związków taktycznych, zwłaszcza obrony przeciwatomowej, przeciwchemicznej i bakteriologicznej.

W zakresie ochrony i obrony tyłów szef tyłów korpusu rozpracowuje szczegółowo ochronę i obronę tyłów oddziałów korpuśnych oraz tyłowego rzutu dowodzenia korpusu.

4. Przemieszczanie tyłów związków taktycznych w toku natarcia.

Przemieszczanie jednostek i urządzeń tyłowych w toku natarcia jest uzależnione od położenia bojowego, konieczności terminowego zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego walki oraz od stanu i ilości dróg w pasie natarcia korpusu. Jest ono więc dalszym przedmiotem rozważań szefa tyłów korpusu.

W celu pełnego wykonania przez tyły związków taktycznych ich zadań, pododdziały, oddziały i urządzenia tyłowe powinny być w toku natarcia przemieszczane i rozwijane tak, aby osiągnąć :

- szybkie uzupełnienie zużytych względnie zniszczonych przez nieprzyjaciela środków materiałowych;
- terminowe /tzn. przeprowadzone we właściwym czasie/zabezpieczenie medyczne oraz remont i ewakuację techniki;
- swobodę manewru siłami i środkami tyłowymi;
- maksymalne zmniejszenie strat;
- konieczne warunki ochrony i obrony tyłów.

Częste przemieszczanie tyłów i na małe odległości nie jest celowe, gdyż utrudnia ciągłość pracy tyłów.
Przemieszczanie tyłów odbywa się na rozkaz właściwego dowódcy /batalionu, pułku, dywizji/. Przemieszczanie jednak tyłów pułków i dywizji powinno być przeprowadzane po uprzednim zameldowaniu o tym szefowi tyłów szczebla wyższego i po wyrażeniu przez niego zgody.
W natarciu szczególnego znaczenia nabiera przybliżanie do ugrupowań bojowych wojsk urządzeń medycznych i remontowych. Poza tym w natarciu - w związku z jego wysokim tempem - wszystkie zapasy środków materiałowych, warsztatów i urządzeń powinny znajdować się na środkach transportowych.
Rozwijanie tyłów /częściowe lub całkowite/ w toku natarcia następuje z reguły wówczas, gdy :

- wojska rozwijają się do walki ;
- konieczne jest terminowe uzupełnienie zapasów materiałowych, pomoc medyczna, względnie remont techniki bojowej.

Tyły batalionów przemieszcza się w ślad za batalionami. Jeżeli w toku natarcia nieprzyjaciel stawi opór na pewnej rubieży, to wraz z batalionami rozwijają się tyły batalionów.
Tyły pułkowe, jeżeli nie były rozwinięte w położeniu wyjściowym do natarcia, mogą częściowo /PPM/ przesunąć się i rozwinąć po wykonaniu przez pułk zadania bliższego dla zabezpieczenia jego zadania następnego.
Jeżeli tyły pułkowe były rozwinięte w położeniu wyjściowym do natarcia, to ich pierwsze przemieszczenie przeprowadza się po wykonaniu przez pułk zadania następnego, kolejnego przemieszczenia tyłów pułkowych dokonuje się pod koniec dnia.

W natarciu dywizji, prowadzonym w wysokim tempie, częściowe rozwijanie tyłów dywizyjnych możliwe jest w okresie walki o korpuśną rubież obrony. W tym wypadku bataliony medyczno-sanitarne w czasie walki dywizji o korpuśną rubież obrony rozwijają się w odległości /nieco mniejszej niż na podstawie wyjściowej do natarcia/ około 10 km od przedniego skraju ugrupowań pułków pierwszego rzutu dywizji. Natomiast ruchome bazy remontu czołgów /RBRcz/ i samochodów /RBRsam/, rozwijają punkty zbiórki wozów uszkodzonych /PZWU/ w miejscach największego skupienia uszkodzonych wozów i techniki, przemieszczenie tych urządzeń /RBRcz i RBRsam/ przeprowadza się następnie pod koniec dnia walki. Pozostałe jednostki i urządzenia tyłowe /DPZ/ dywizji pierwszego rzutu, jeśli nie były rozwinięte w położeniu wyjściowym, przesuwa się i rozwija w miejscach ukrytych - w odległości do 20 km /czyli bliżej niż w położeniu wyjściowym/, licząc od przedniego skraju drugiego skraju drugiego pasa obrony nieprzyjaciela /korpuśnej rubieży obrony/. Jeżeli były one rozwinięte w położeniu wyjściowym do natarcia, to kontynuują pracę na swych dawnych miejscach i przemieszczają się z reguły jeden raz na dobę - pod koniec dnia.

Ogólnie można powiedzieć, że /najczęściej/:

- tyły batalionów przemieszcza się w ślad za batalionami;
- pułkowe punkty medyczne przemieszcza się trzy razy w ciągu dnia walki /zabezpieczenie walki o pozycję odwodów dywizyjnych, korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela i walki pod koniec dnia/;
- pozostałe tyły pułków oraz dywizyjne punkty medyczne i część środków remontowych przemieszcza się dwa razy w ciągu dnia walki;
- pozostałe tyły dywizyjne przemieszcza się jeden raz, pod koniec dnia walki.

Przemieszczenie jednostek i urządzeń tyłowych związków taktycznych w toku natarcia powinno być s przez szefa tyłów korpusu planowane zawczasu według terminów i rubieży, gdzyć należy liczyć się z tym, że w poszczególnych okresach czasu drogi mogą być zagrożone przez nieprzyjaciela i nie będzie można ich wykorzystać, względnie mogą być przez dłuższy czas zajęte przez związki taktyczne i oddziały wprowadzanej w wyłom grupy szybkiej armii /Frontu/, o ile wprowadzenie to przewidziane jest w pasie natarcia korpusu.

Np. przy kontrataku odwodów korpuśnych nieprzyjaciela w pasie natarcia jednej dywizji droga dowozu i ewakuacji może być przerwana, konieczny więc będzie manewr transportów zaopatrzenia i ewakuacji przez pas innej dywizji.

Przy ruchu grupy szybkiej armii /armii/ z rejonu wyczekiwania w rejon wprowadzenia w wyłom - drogi w pasie natarcia korpusu /pasach tyłów dywizji/ mogą być zajęte orientacyjnie 8-9 godzin, a przy ruchu grupy szybkiej Frontu - orientacyjnie 12-13 godzin. Dlatego okres czasu na przemieszczenie tyłów dywizji może być stosunkowo bardzo krótki. Dążyć jednak należy do tego, ażeby bądź całe tyły dywizji, bądź też jednostki i urządzenia tyłowe, które są przede wszystkim potrzebne do zabezpieczenia bezpośredniego walki, przemieszczać zawczasu jeszcze przed rozpoczęciem wprowadzenia do walki grupy szybkiej Frontu /armii/. Początek i porządek przemieszczania tyłów zależy od wykonania przez ich oddziały i dywizje zadań bojowych, stopnia ich rozwinięcia w danym położeniu, stopnia i charakteru przeciwdziałania nieprzyjaciela oraz od stanu dróg i natężenia na nich ruchu. W każdym jednak wypadku należy we właściwym czasie zapewnić w terminie gotowość tyłów do przemieszczenia, nie dopuszczać do odrywania się tyłów od wojsk walczących i przedsiębrać środki w zakresie zabezpieczenia płynnego przemarszu /przemieszczenia/ tyłów.
Jeżeli obciążenie punktów medycznych rannymi względnie obciążenie punktów zbiórki wozów uszkodzonych /PZWU/ uszkodzoną techniką jest znaczne, to ich przemieszczenie wykonuje się skokami /rzutami/. W tych wypadkach na dawnych miejscach pozostawia się minimalną /niezbędnie potrzebną/ ilość sił i środków, przemieszczając większość sił i środków medycznych i remontowych do nowego rejonu.
Rozmieszczenie jednostek i urządzeń tyłowych związków taktycznych po wykonaniu przez korpus zadania dnia zależy od położenia bojowego i zadań korpusu na dzień następny.

W każdym razie pod koniec dnia walki w oddziałach i związkach taktycznych konieczne jest :

- uzupełnienie w najkrótszym czasie zapasów środków materiałowych ;
- realizowanie przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem medycznym;
- wyremontowanie uszkodzonej techniki bojowej według kolejności stosownie do potrzeb ;
- wyewakuowanie rannych i wszystkiego, co jest zbyteczne do walki;
- wykonanie terminowe prac w zakresie zabiegów sanitarnych i dezaktywacji;
- dostarczenie na czas gorącej strawy dla składu osobowego.

Aby wykonać te zadania, tyły oddziałów i związków taktycznych należy przemieścić i rozwinąć pod koniec dnia w zawczasu zaplanowanych /a w toku walki uaktualnionych/rejonach i stworzyć im dogodne warunki do pracy. W zasadzie należy tyły rozmieszczać w ukryciach terenowych względnie urządzeniach pozostawionych przez wojska w odległościach zabezpieczających terminowe wykonanie zadań. Odległości te mogą być takie, jak w położeniu wyjściowym do natarcia, względnie mniejsze, o ile istnieją ku temu możliwości /np. mniejsze nasycenie terenu wojskami, płytsze-bo jednorzutowe - ugrupowanie bojowe/.

Jednym z decydujących czynników wpływających na sposób przemieszczenia tyłów w toku natarcia jest tempo natarcia korpusu.

I wariant przemieszczenia tyłów.

W warunkach częściowego porażenia obrony nieprzyjaciela bronią atomową, każdy kiedy atak przedniego skraju i opanowanie pierwszej pozycji wykonuje się zgodnie z obowiązującymi zasadami regulaminowymi, a więc gdy nieprzyjaciel będzie w stanie zachować dostatecznie trwałą obronę, przemieszczenie przeprowadza się w sposób następujący :

A. Przemieszczanie tyłów dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego.

a/ Gdy pułki wykonują zadania bliższe /opanowanie pozycji odwodów pułkowych nieprzyjaciela/ - przemieszcza się pułkowe punkty medyczne /PPM/. Przemieszczenie przeprowadza się z takim wyliczeniem, ażeby PPM - nie przerywając udzielania pomocy medycznej rannym w walce o pierwszą i drugą pozycję głównego pasa obrony nieprzyjaciela - mogły zapewnić pomoc medyczną oddziałom w walce o trzecią pozycję.
Pozostałe jednostki i urządzenia tyłowe pułku-z wyjątkiem środków remontowych przemieszczane są tak, jak i PPM - pozostają w rejonach wyjściowych do natarcia.

b/ Gdy pułki wykonują zadania następne /opanowywanie całego głównego pasa obrony nieprzyjaciela:
- przemieszcza się wszystkie jednostki i urządzenia pułków, ażeby móc zabezpieczyć wykonanie nowych zadań, które otrzymują pułki;
- przemieszcza się i rozwija dywizyjne punkty medyczne /DPM/ z takim wyliczeniem, aby mogły one zabezpieczyć walkę dywizji o drugi pas obrony nieprzyjaciela /korpuśną rubież obrony/.
Zwykle w pobliżu DPM będą rozmieszczone, względnie rozwinięte - dywizyjne środki remontowe /RBRcz/.

c/ Gdy korpus wykonuje zadanie bliższe :
- pododdziały i urządzenia tyłowe pułków przesuwają się za głównymi siłami pułków i rozwijają się /częściowo lub całkowicie w zależności od potrzeb/ z chwilą rozwinięcia się i wejścia do walki pułków;
- środki medyczno-sanitarne /DPM/ i remontowe /RBRcz/ dywizyj przesuwają się za głównymi siłami dywizji w gotowości do rozwinięcia.

d/ Po wykonaniu przez korpus zadania dnia:
- pod koniec dnia walki, przemieszcza się dywizyjne punkty zaopatrywania - DPZ /składy, transport, reszta środków remontowych, warsztaty, kuchnia polowa/ oraz po raz wtóry dywizji pierwszego rzutu.

DPM

B. Przemieszczanie tyłów dywizji drugiego rzutu korpusu armijnego.

Należy przypomnieć, że w położeniu wyjściowym do natarcia rozwija się tylko te jednostki i urządzenia tyłowe dywizji drugiego rzutu korpusu armijnego, które powinny zaspokajać najniezbędniejsze potrzeby dywizji.
Wszystkie prace związane z uzupełnieniem zapasów ruchomych, wyewakuowaniem rannych, remontami i ewakuacją uszkodzonego sprzętu - powinny być zakończone jeszcze w rejonie ześrodkowania przed wprowadzeniem dywizyj na podstawę wyjściową do natarcia.
Wszystkie pozostałe jednostki i urządzenia tyłowe powinny być z reguły zwinięte w gotowości do ruchu w celu zabezpieczenia dywizji w chwili wprowadzenia do walki jej sił głównych.
W okresie przemarszu dywizji drugiego rzutu korpusu armijnego z rejonu wyczekiwania na rubież wprowadzenia do walki:
- za pułkami pierwszego rzutu dywizji posuwają się tyły pułków pierwszego rzutu, część kompanii medycznej batalionu medyczno-sanitarnego /względnie jedna kompania medyczna, o ile batalion posiada dwie kompanie medyczne/, część ruchomej bazy remontu czołgów /np. 1-2 brygady remontowe/;
- za pułkami drugiego rzutu dywizji posuwają się tyły pułków, reszta kompanii medycznej /lub druga kompania medyczna/, batalionu medyczno-sanitarnego, reszta ruchomej bazy remontu czołgów, ruchoma baza remontu samochodów, ruchomy warsztat napraw sprzętu artyleryjskiego,

Pozostałe pododdziały i urządzenia tyłowe dywizji/składy dywizyjne/ pozostają w rejonie wyczekiwania, kontynuują swą pracę i przemieszczają się pod koniec dnia.
Wcześniejsze przemieszczenie tych pododdziałów i urządzeń tyłowych dywizji /składów dywizyjnych/ może nastąpić w wypadkach, kiedy dywizja drugiego rzutu /zwłaszcza dywizja zmechanizowana/ posiada duże tempo natarcia, spowodowane naszym uderzeniem atomowym na drugi pas obrony nieprzyjaciela względnie kiedy w pasie natarcia korpusu armijnego wprowadza jest grupa szybka.

A zatem miejsce jednostek i urządzeń tyłowych dywizji w okresie jej przemarszu na rubież wprowadzenia do walki zależy od wytwarzającej się sytuacji i nie może być jednakowe we wszystkich wypadkach.

Dalsze przemieszczenie oraz rozwijanie jednostek i urządzeń tyłowych dywizji w toku prowadzenia przez nią walki zależy od położenia bojowego oraz potrzeb, jakie walka zrodzi i odbywa się w myśl decyzji dowódcy dywizji.

Rozmieszczenie pod koniec dnia walki tyłów dywizji drugiego rzutu korpusu armijnego o ile tworzy go dywizja piechoty/ - odbywa się na tych samych zasadach jak dywizji piechoty pierwszego rzutu. W wypadku, gdy w drugim rzucie korpusu armijnego jest dywizja zmechanizowana, która pod koniec dnia walki /po wykonaniu przez korpus zadania dnia/ może prowadzić działanie bojowe w pewnym oderwaniu się od dywizji piechoty korpusu, konieczne jest rozmieszczenie tyłów batalionów i pułków prowadzących walkę możliwie jak najbliżej ich ugrupowań bojowych.

Dywizyjne tyły /składy/ rozmieszcza się i rozwija zazwyczaj nie dalej niż 20-25 km od linii frontu, w miejscach ukrytych, zabezpieczonych i wygodnych do pracy, w pobliżu dróg dowozu i ewakuacji.

II wariant przemieszczania tyłów.

Jeżeli dokona się silnego i całkowicie pewnego porażenia całego głównego pasa obrony nieprzyjaciela bronią atomową, kiedy między innymi zostały wykonane uderzenia atomowe na ważniejsze obiekty całej pierwszej pozycji głównego pasa obrony nieprzyjaciela, a wysunięcie pierwszych i drugich rzutów dywizji do natarcia odbywa się na samochodach /w ugrupowaniu przedbojowym/ - jednostki i urządzenia tyłowe dywizji pierwszego rzutu korpusu wyruszają z rejonów zajętych w położeniu wyjściowym do natarcia na rozkaz dowódcy dywizji i przesuwają się tak, jak tyły dywizji drugiego rzutu korpusu w pierwszym wariancie.

Rozwinięcie przesuwanych jednostek i urządzeń tyłowych następuje wówczas, gdy konieczna jest praca dla zabezpieczenia walki oddziałów dywizji o opanowanie tych rubieży obronnych nieprzyjaciela, na których stawia on zorganizowany opór.

Przy tym, rozwinięcie może być częściowe lub całkowite, w zależności od potrzeb.

Podsumowując należy podkreślić, że szef tyłów korpusu przy planowaniu organizacji tyłów związków taktycznych powinien wnikliwie zanalizować zadanie bojowe korpusu i stosownie do wytycznych dowódcy - w zależności od sposobu obezwładnienia obrony nieprzyjaciela naszą bronią atomową zaplanować sposób przemieszczenia tyłów związków taktycznych.

Myślą przewodnią szefa tyłów przy planowaniu organizacji tyłów związków taktycznych powinno być stworzenie im niezbędnych warunków do pełnego i terminowego zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego natarcia korpusu.

III. Zabezpieczenie materiałowe.

1. Przedsięwzięcia szefa tyłów i szefów służb korpusu w zakresie zabezpieczenia materiałowego.

Przedsięwzięcia szefa tyłów i szefów służb korpusu w zakresie zabezpieczenia materiałowego na szczeblu korpusu armijnego ograniczają się do :

A/ w okresie przygotowawczym :

a/ planowania zabezpieczenia materiałowego, obejmującego:
ustalenie potrzeb materiałowych;
rozdział środków materiałowych, niezbędnych na pokrycie bieżącego zużycia /codziennego/ oraz na zabezpieczenie natarcia korpusu;
ustalenie zapasów materiałowych wysokości dodatkowych, gromadzonych na zabezpieczenie natarcia;
dostosowanie tempa narastania /gromadzenia przez związki taktyczne/ zapasów do planowanego pokrycia potrzeb w poszczególnych dniach okresu przygotowawczego;
kierowanie racjonalnym wykorzystaniem przez związki taktyczne środków transportowych,

b/ kontrolą i pomocy związkom taktycznym i oddziałom korpusu.

B/ w toku natarcia :

a/ przedstawiania zapotrzebowań do armii względnie wiązania armijnego ogniwa dowozu z dywizyjnymi ogniwami dowozu na kierunkach, gdzie zaistnieje konieczność niezwłocznego zaspokojenia potrzeb materiałowych;

- manewru środkami materiałowymi,
- wiązania dowozu z ewakuacją.

Ustalenie potrzeb materiałowych.

Przy ustaleniu potrzeb materiałowych na szczeblu korpusu zwraca się uwagę przede wszystkim na :

- potrzeby w zakresie masowych środków zaopatrzenia, takich jak zasadnicze rodzaje zaopatrzenia /amunicja, materiały pędne i smary, żywność/, środki saperskie, chemiczne i dezaktywacyjne ;
- potrzeby w zakresie techniki bojowej i środków transportowych.

Przy ustalaniu potrzeb w zakresie zasadniczych rodzajów zaopatrzenia bierze się pod uwagę środki materiałowe niezbędne dla :

- uzupełnienia zapasów ruchomych /a w ramach tych zapasów - wydzielenia ruchomej rezerwy środków materiałowych/ i odtworzenia funduszu wymiennego w związkach taktycznych i oddziałach korpusu;
- pokrycia codziennego zużycia /bieżącego rozchodu/środków materiałowych w okresie przygotowawczym do natarcia;
- pokrycia zniszczonych względnie uzupełnienia zużytych środków materiałowych w toku natarcia.

Potrzeby uzupełnienia zapasów ruchomych ustala się na szczeblu korpusu na podstawie sprawozdań tyłowych /względnie zainteresowanych szefów służb/, przedstawianych przez związki taktyczne i oddziały korpusu, natomiast środki na pokrycie codziennego zużycia względnie zabezpieczenia materiałowego natarcia /walki/ - na podstawie limitu /rzadziej norm zużycia/ podanego przez armię.

Na środki związane z pokryciem tych potrzeb składają się:
- środki zaopatrzenia posiadane przez związki taktyczne i oddziały korpusu, a stanowiące nadwyżkę po uzupełnieniu zapasów ruchomych /jest to wypadek szczególny/;
- środki materiałowe, przyznane przez armię;
- środki materiałowe, pochodzące z zasobów miejscowych względnie zdobyczy wojennej, nadające się do użytku i zwolnione przez armię na użytek bieżący.

Po porównaniu ilości posiadanych środków z potrzebami dokonuje się rozdziału środków materiałowych.
Szef tyłów korpusu ustala potrzeby w zakresie zaopatrzenia intendenckiego oraz zaopatrzenia w materiały pędne i smary.
W zakresie amunicji ustala potrzeby szef uzbrojenia na podstawie danych uzyskanych od dowódcy artylerii.

Potrzeby w zakresie pozostałych rodzajów zaopatrzenia - ustalają właściwi dowódcy rodzajów wojsk względnie szefowie służb.
Potrzeby w zakresie techniki bojowej i środków transportowych ustala się w przybliżeniu, przyjmując, jako podstawę do planowania, przypuszczalny orientacyjny procent strat określony na podstawie doświadczeń bojowych z poprzednich działań /dzienniki bojowe/, względnie określony orientacyjnie przez sztab korpusu /według kierunku działania oraz etapów natarcia/.

Rozdzielanie środków materiałowych.

Środki materiałowe na pokrycie bieżącego /codziennego/ zużycia i na zabezpieczenie natarcia korpusu w zakresie przede wszystkim amunicji, materiałów pędnych i smarów oraz żywności rozdziela się na poszczególne związki taktyczne i oddziały korpusu stosownie do zadań postawionych im przez dowódcę korpusu, który :

a/ określa - w ramach przydzielonego przez armię limitu - normy zużycia dla poszczególnych dywizji i oddziałów korpusu na okres przygotowawczy i okres walki/ewentualnie etapy walki/ oraz wysokość zapasów dodatkowych;

b/ ustala porządek i kolejność zaspokojenia potrzeb oraz sposób urzutowania amunicji;

c/ określa wysokość funduszu wymiennego umundurowania w związkach taktycznych i na szczeblu korpusu oraz środków dezaktywacyjnych;

d/ określa ewentualnie wysokość ruchomej rezerwy środków materiałowych w związkach taktycznych.

Na podstawie decyzji dowódcy korpusu i danych uzyskanych od zainteresowanych szefów służb, szef tyłów korpusu od przy pomocy sekcji organizacji i planowania sporządza i - po zatwierdzeniu przez dowódcę korpusu - przesyła do armii ramowy rozdzielnik, w którym podaje ilość zasadniczych rodzajów zaopatrzenia, jakie armia ma dowieźć, względnie zapewnić na swych składach poszczególnym związkom taktycznym korpusu.

Gromadzenie zapasów dodatkowych wykonują dywizje, natomiast szef tyłów korpusu, jak i zainteresowani szefowie służb powinni sprawdzić w czasie kontroli w dniu gotowości do natarcia, czy dywizje i oddziały korpusu oraz artyleria posiadają :

- pełne zapasy ruchome ;
- określone doraźne zapasy amunicji na stanowiskach ogniowych artylerii w tym dla dział strzelających na wprost - konieczne dla artyleryjskiego przygotowania i wsparcia ataku piechoty i czołgów.

Ważnym momentem przy gromadzeniu zapasów w okresie przygotowawczym jest utrzymywanie tempa narastania zapasów materiałowych stosownie do planowanego pokrycia potrzeb w poszczególnych dniach okresu przygotowawczego. Ten moment powinien znaleźć swój wyraz w kalendarzowym planie pracy tyłów oraz w planie kontroli prowadzonych przez szefa tyłów korpusu. Mimo, że korpus nie organizuje korpuśnego ogniwa dowozu, szef tyłów powinien poprzez wydział tyłów czuwać nad racjonalnym wykorzystywaniem środków transportowych w dywizjach i oddziałach korpusu oraz kontrolować w dywizjach i oddziałach korpusu wysiłek środków transportowych w poszczególnych dniach okresu przygotowawczego oraz ich stan w dniu natarcia.

Ponadto szef tyłów korpusu powinien wiązać armijne ogniwo dowozu z dywizyjnymi ogniwami dowozu, zwłaszcza w okresie zmiany dywizyjnych punktów zaopatrywania.

Manewr materiałowy w toku natarcia /ruchoma rezerwa środków materiałowych.

W zaplanowanych normach zużycia i rozdziale środków materiałowych, uwidocznionych w ramowym rozdzielniku przedstawionym armii przez korpus nie da się przewidzieć wszystkich zmian /zwłaszcza w dziedzinie amunicji/, jakie mogą zaistnieć w poszczególnych dywizjach w toku natarcia.

Z tych więc przyczyn, które potęgują się jeszcze w warunkach stosowania nowych środków walki i tym, że korpus nie posiada na swym szczeblu etatowych zapasów ruchomych - w toku natarcia może zaistnieć konieczność, że część zapasów, np. amunicji z jednej dywizji, której zużycie będzie mniejsze, trzeba będzie przesunąć do tej dywizji, której zużycie gwałtownie wzrośnie, a krótki czas nie pozwoli na dowóz armijnymi środkami transportowymi.

Ostro zjawisko to wystąpi w wypadku strat poniesionych wskutek napadu atomowego nieprzyjaciela. W tym wypadku korpus będzie musiał przeprowadzić manewr środkami materiałowymi /np. amunicją/.

Stąd wypływa wniosek, że dowódca korpusu powinien mieć wpływ na ustalenie przez dowódców dywizji ruchomej rezerwy środków materiałowych, oraz drugi wniosek, że dla korpusu w natarciu na głównym kierunku uderzenia armia powinna zapewnić swoimi siłami i środkami ruchomą rezerwę środków materiałowych.

W toku natarcia szef tyłów korpusu powinien przestrzegać, aby:

- ilość zapasów ruchomych w oddziałach nie obniżyła się więcej niż do połowy ustalonych /tabelarnych/ norm;
- zapasy ruchome, przede wszystkim w pododdziałach, a następnie w oddziałach, były uzupełnione do pełnych norm pod koniec dnia walki /po zakończeniu/, a w związkach taktycznych - najpóźniej do świtu dnia następnego.

Przestrzeganie tej zasady powinno znaleźć się w centrum uwagi szefa tyłów i zainteresowanych szefów służb korpusu przy planowaniu i podejmowaniu przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia materiałowego natarcia.

2. Potrzeby materiałowe.

Potrzeby korpusu armijnego w zakresie środków materiałowych w natarciu należą od charakteru jego zadania bojowego, tempa natarcia i głębokości zadań, od bojowego i liczebnego składu korpusu, jego ukompletowania, od charakteru obrony nieprzyjaciela i jego sposobu prowadzenia działań, wreszcie od szeregu innych czynników, jak np. charakter i rodzaj terenu, stan dróg, pory roku, warunki atmosferyczne.

Amunicja.

W natarciu korpusu armijnego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela, na czoło potrzeb w zakresie zagadniczych rodzajów zaopatrzenia wysuwają się potrzeby amunicji, której zarówno tonaż jak i zużycie są największe. Podczas gdy orientacyjnie waga korpuśnej x/ racji dziennej żywności wynosi około 90 ton, a jednostki napełnienia mps - około 745 ton, to waga korpuśnej jednostki ognia amunicji - około 3538 ton, w tym :

- amunicji strzeleckiej 415 ton,
- amunicji art. i moźdz. 1227 ton,
- - " - art.płot. 403 ton,
- - "- czołgowej i panc. 493 ton.

Zużycie amunicji zależy od charakteru przeciwdziałania nieprzyjaciela, skali stosowania broni atomowej w pasie natarcia korpusu, gęstości taktycznej i od zadań artylerii. Np. zużycie amunicji na każdy dywizjon wspierający bataliony biorące udział w rozpoznaniu walką może wynosić 0,5 - 0,6 jc. Np. zużycie amunicji na każdy dywizjon biorący udział w zerwaniu artyleryjskiego kontrprzygotowania nieprzyjaciela może wynosić 0,2 jc. Duże zużycie amunicji artyleryjskiej następuje w okresie artyleryjskiego przygotowania i wsparcia ataku, ale wysokość tego zużycia jest zmienna i przede wszystkim zależy od sposobu przeprowadzenia z naszej strony uderzeń atomowych.

Po opanowaniu głównego pasa obrony nieprzyjaciela zużycie amunicji spada - z wyjątkiem tych rejonów, gdzie nieprzyjaciel wskutek niedostatecznego porażenia bronią atomową stawia silny opór.

Poza tym należy liczyć się z dużym zużyciem amunicji przeciwlotniczej w okresie przygotowawczym oraz ze zwiększonym zużyciem amunicji pancernej i przeciwlotniczej w okresie odpierania kontrataku względnie przeciwuderzeń nieprzyjaciela.

Nawet z tych ogólnych przesłanek wynika, że zużycie amunicji zależy od warunków i rodzaju walki oraz od zadań postawionych związkom taktycznym i oddziałom korpusu.

A zatem zbliżone do rzeczywistych średnie potrzeby dzienne w zakresie amunicji mogą być ustalone tylko na podstawie znajomości konkretnej sytuacji.

Dla zobrazowania ogólnych potrzeb niezbędnych dla ustalenia schematu organizacji dowozu orientacyjnie można przyjąć niżej podane przeciętne zużycie amunicji.

Przeciętne dzienne zużycie w okresie przygotowawczym do natarcia może wynieść w dywizjach pierwszego rzutu /które zajęły podstawę wyjściową/ do 0,05 jo amunicji strzeleckiej, artyleryjskiej i moździerzy i do 0,5 jo amunicji przeciwlotniczej.

A zatem potrzeby w zakresie amunicji są niewielkie ze względu na nieznaczne jej zużycie uwarunkowane ograniczoną działalnością stron i krótkim okresem czasu przebywania dywizji na podstawach wyjściowych.

W pierwszym dniu natarcia /przełamywania taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela przeciętne dzienne zużycie amunicji może wynieść : x/

- amunicji, artylerii i moździerzy - do 2,5 jo, z tego na artyleryjskie przygotowanie - średnio do 0,8 jo, na wsparcie ataku - średnio do 1 jo, oraz na zabezpieczenie walki w głębi obrony nieprzyjaciela - 0,6 - 0,7 jo.

Ale w wypadku, gdy korpuśna rubież obrony nieprzyjaciela nie zostałaby opanowana z marszu i musiałaby być przełamywana metodą ataku przygotowanego w ograniczonym czasie, to podaną wyżej /0,6-0,7 jo/ ilość amunicji do walki w głębi obrony nieprzyjaciela trzeba byłoby zwiększyć o 0,2-0,3jo.

- -

x/ Natomiast przy silnym i pełnym porażeniu obrony nieprzyjaciela naszą bronią atomową - może zmniejszyć się do 1-3jo.

Zatem w toku natarcia - zazwyczaj w okresie walki o korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela - trzeba będzie dowieźć około 0,5 jo dla dwóch dywizji pierwszego rzutu; pozostałych rodzajów amunicji - do 1 jo z wyjątkiem amunicji strzeleckiej, której zużycie może wynosić w dywizjach pierwszego rzutu po 0,5 - 0,6 jo, a w dywizji drugiego rzutu - około 0,3 - 0,4 jo.

Ogólnie biorąc zużycie amunicji w toku natarcia w poszczególnych dywizjach będzie różne - i tym mniejsze, im większe będzie tempo natarcia dywizji. Stąd wynika, że większe będzie zużycie amunicji strzeleckiej w czasie przełamywania głównego pasa obrony, kiedy średnie tempo wynosi około 3 km na godzinę.

Zużycie amunicji przeciwlotniczej uzależnione jest od aktywności lotnictwa nieprzyjacielskiego, przy tym zużycie przeciwlotniczej amunicji małokalibrowej jest większe /1 jo i więcej niż średniokalibrowej /do 0,7 jo/.

Zużycie amunicji chemicznej w pierwszym dniu walki, w zależności od charakteru obrony nieprzyjaciela, pogody i wykonywanych zadań może wahać się w granicach od 0,2 do 0,3 jo, a w następnych dniach może dochodzić do 0,1 jo.

W drugim dniu natarcia korpusu - średnie zużycie amunicji artylerii i moździerzy jest znacznie mniejsze i może wynosić od 0,3 jo do 0,5 jo na poszczególnych kierunkach natarcia - w zależności od stopnia oporu nieprzyjaciela /a przy silnym porażeniu obrony nieprzyjaciela naszą bronią atomową - może wynosić tylko 0,2 jo/.

Z rozważanych norm zużycia amunicji wynika, że do dnia gotowości do natarcia korpusu powinny być w związkach taktycznych i oddziałach korpusu uzupełnione zapasy ruchome amunicji do normy oraz stworzone zapasy dodatkowe/ponad zapasy ruchome/ na stanowiskach ogniowych w wysokości do 1,0 - 1,8 jo dla dział biorących udział w artyleryjskim przygotowaniu ataku i w artyleryjskim wsparciu ataku.

Przy takim zabezpieczeniu /nagromadzeniu i urzutowaniu/ w amunicję, oddziały będą w stanie pokrywać zużycie amunicji w pierwszym dniu natarcia w zasadzie z własnych zapasów ruchomych.

Dowóz amunicji ze składów dywizyjnych do oddziałów będzie jedynie konieczny dla :

- uzupełnienia nagłych, wywołanych natężeniem walki, potrzeb w niektórych oddziałach ;
- zabezpieczenia odparcia kontrataków, zwłaszcza kontrataku dywizji pancernej nieprzyjaciela ;
- zabezpieczenia walki o korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela, o ile trzeba będzie ją przełamywać metodą ataku przygotowanego w ograniczonym czasie ;
- uzupełnienia zapasów zniszczonych uderzeniami atomowymi.

Dopiero pod koniec pierwszego dnia natarcia korpusu zajdzie w szerszym zakresie potrzeba uzupełnienia zapasów ruchomych amunicji w oddziałach, a w związku z tym kolejnego uzupełnienia zapasów ruchomych na szczeblu dywizji - dowozem ze składów armijnych.

Stąd wypływa ogólny wniosek, że przy omówionym powyżej systemie zabezpieczenia w amunicję można by zmniejszyć dotychczasowe zapasy ruchome utrzymywane na szczeblu dywizji piechoty, a tym samym skrócić ogony tyłów dywizji.

Materiały pędne i smary

W warunkach stosowania nowych środków walki zwiększają się potrzeby w zakresie materiałów pędnych i smarów.

Na zwiększone potrzeby w zakresie materiałów pędnych i smarów wpływa :

- bardziej rozśrodkowane rozmieszczenie wojsk i ich tyłów oraz związane z tym dodatkowe ruchy ;
- większe niż dotychczas nasycenie wojsk korpusu techniką bojową;
- manewr w toku natarcia i obchodzenie rejonów skażonych;
- wysokie tempo natarcia i zwiększony zasięg zadania bojowego korpusu;
- mechanizacja robót inżynieryjnych ;
- dowóz materiałów budowlanych, koniecznych dla organizacji obrony przeciwatomowej;
- w wypadkach konieczności dowóz wody zarówno dla zaspokojenia potrzeb życiowych, jak i do dezaktywacji i zabiegów sanitarnych ;
- konieczność pokrycia strat w materiałach pędnych i smarach wskutek działania broni atomowej ;
- rozciągnięcie dróg dowozu i ewakuacji.

W okresie przygotowawczym do natarcia potrzeby mps w związkach taktycznych i oddziałach korpusu określa się wychodząc z takich danych, jak :

- odległość od rejonu ześrodkowania do podstaw wyjściowych i ramiona do natarcia ;
- zakres dowozu środków materiałowych ;
- stany dróg, pory roku ;
- ilość wojsk przegrupowywanych.

Można orientacyjnie przyjąć, że w normalnych warunkach terenowych i atmosferycznych zużycie /rozchód/ mps może w okresie przygotowawczym trwającym 3 -4 dni wynosić :

- benzyny samochodowej /motorowej/ - 0,3 - 0,4 jn /w tym dla samochodów transportowych około 1-1,2 jn/;
- oleju napędowego i paliwa B-70 - około 1,25 jn /w tym na przegrupowanie do 1 jn/.

Potrzeby mps na dzień natarcia zależą od tempa natarcia, natężenia walki, głębokości zadań, a także od miejsca i roli dywizji w ugrupowaniu bojowym korpusu.

Z ogólnych obliczeń wynika, że w dywizjach pierwszego rzutu korpusu przy tempie natarcia 3-4 km/godz. nasilenie pracy silników w ciągu jednego dnia natarcia może wynieść:

- czołgów i ciągników gąsienicowych - 8 - 9 motogodzin, co wymaga zużycia 0,6 - 0,9 jn /dla czołgów i ciągników gąsienicowych dywizji piechoty pierwszego rzutu nieco mniej/ oleju pędnego;
- samochodów 100-120 km, co wymaga zużycia około 0,3 0,4 jn /w tym nieco więcej dla samochodów transportowych /benzyny samochodowej.

W dywizji /zwłaszcza zmechanizowanej/ drugiego rzutu korpusu zużycie mps zwiększa się wskutek tego, że wozy bojowe i samochody muszą dodatkowo pokonać odległość od rejonu wyczekiwania /ześrodkowania/ dywizji aż do byłego przedniego skraju obrony nieprzyjaciela.

Zatem zwiększa się nasilenie pracy silników pojazdów mechanicznych tej dywizji w stosunku do nasilenia pracy sil -ników pojazdów mechanicznych dywizji piechoty pierwszego rzutu :

- dla czołgów i ciągników gąsienicowych o 2-3 motogodziny, co wymaga zużycia 0,15 - 0,2 jn oleju pędnego;

- dla samochodów o 18-25 km, co wymaga zużycia około 0,05 jn benzyny samochodowej.

Ogółem więc w dywizji drugiego korpusu w ciągu dnia natarcia zużycie wyniesie :

- oleju pędnego - około 0,8 - 1,05 jn,
- benzyny samochodowej - około 0,36 - 0,45 jn.

Jasne jest, że niniejsze obliczenia teoretyczne mają charakter orientacyjny, a więc nie można ich przyjmować jako norm średnich.

Dlatego należy w każdym konkretnym wypadku przy planowaniu materiałowego zabezpieczenia określać i ustalać zużycie /rozchód/ mps - na podstawie starannej oceny charakteru działania bojowego, prawdopodobnej głębokości dobowego przesunięcia wojsk korpusu, możliwego manewru na polu walki, technicznego stanu wozów bojowych i samochodów, jakości dróg, pory roku i warunków atmosferycznych.

Żywność.

Dla obliczenia na szczeblu korpusu potrzeb w zakresie wyżywienia zaopatrywanych jednostek konieczne jest staranne prowadzenie ewidencji szybko zmieniających się stanów osobowych. Zjawisko to jest szczególnie charakterystyczne na szczeblu korpusu armijnego, który składa się z trzech dywizji piechoty lub dwóch dywizji piechoty i jednej dywizji zmechanizowanej, oraz otrzymuje wiele jednostek wzmocnienia.

Ponieważ na szczeblu korpusu armijnego nie ma ani piekarń polowych, ani rzeźni, dlatego szef służby żywnościowej korpusu przedstawia wnioski dotyczące zaopatrzenia w chleb i mięso tych oddziałów i jednostek, które na swym szczeblu nie posiadają piekarń polowych względnie rzeźni.

Przy obliczaniu potrzeb w zakresie wyżywienia w warunkach stosowania nowych środków walki należy pamiętać o właściwym opakowaniu środków żywnościowych, zwłaszcza tych, które żołnierz otrzymuje jako zapas nienaruszalny /racja dzienna "R"/.

Tonaż korpuśnej racji dziennej wynosi zaledwie około 4% tonażu korpuśnej jo, względnie około 12% tonażu korpuśnej jn. A więc nie stanowi problemu przy organizacji dowozu.

Natomiast problemem w zakresie zaopatrzenia żywnościowego na szczeblu korpusu armijnego może być zagadnienie zaopatrzenia wojsk korpusu w chleb, zwłaszcza w następnych dniach natarcia korpusu, prowadzonego w wysokim tempie. Świadczy o tym przykład zaczerpnięty z działania 66 Korpusu Armijnego Armii Radzieckiej w operacji Kiszyniewskiej. Wskutek szybkiego posuwania się wojsk korpusu w toku tych działań, piekarnie polowe niektórych związków taktycznych odrywały się od wojsk na tyle, że szef tyłów korpusu był zmuszony przekazywać chleb z jednej dywizji do drugiej w miejscu wyznaczonym przez szefa tyłów korpusu.

Poza potrzebami w zakresie zasadniczych rodzajów zaopatrzenia /amunicja, mps, żywność/ należy się liczyć ponadto :

- z dużymi potrzebami materiałów inżynieryjnych niezbędnych do urządzenia ukryć i schronów przeciwatomowych;
- z potrzebami środków dezaktywacjnych /nafta, mydło, słoma, szmaty itp/;
- ze zwiększonymi potrzebami bielizny, umundurowania i obuwia, koniecznym dla zabezpieczenia punktów kąpielowo-dezaktywacyjnych;
- ze zwiększonymi potrzebami agregatów, części zamiennych i zespołów, zależnymi od prawdopodobnych strat /zwłaszcza powstałych w wyniku napadu atomowego/i od stanu technicznego wozów bojowych i samochodów;
- z ewentualnymi dużymi potrzebami wody, niezbędnej do zabiegów sanitarnych i dezaktywacji.

Dla organizacji dowozu przyjmuje się, że niezależnie od zasadniczych rodzajów zaopatrzenia trzeba będzie przewieźć inne dodatkowe środki materiałowe o tonażu wynoszącym 10-25% tonażu zasadniczych rodzajów zaopatrzenia.

Dla korpusu w składzie dwóch DP, jednej DZ, wzmocnionego [illegible], trzema-czterema brygadami artylerii z DAP oraz brygadą artylerii armat, jedną DAPlot oraz jedną BAPpanc- normalne dzienne zapotrzebowanie na wodę może wynosić 894 m^3 - 1000 m^3 /ton/.

Potrzeby te nieproporcjonalnie wzrosną o ile będzie konieczna woda do zabiegów sanitarnych, dezaktywacji sprzętu, techniki bojowej i uzbrojenia oraz gaszenia pożarów, które mogą powstać nie tylko wskutek uderzeń atomowych, ale także i od środków zapalających. Wystarczy nadmienić, że dla dezaktywacji jednego batalionu potrzeba orientacyjnie około 15 m^3 /15 ton/. wody.

W związku z tym dowódca korpusu, szef saperów i szef tyłów powinni dobrze przemyśleć takie przedsięwzięcia /i to w skali korpusu/, jak :

- zorganizowanie starannego rozpoznania źródeł wody i jej przydatności dla różnych celów ;
- budowa odpowiedniej ilości studni /studni podziemnych/ i ich podział między związki taktyczne i oddziały korpusu ;
- zorganizowanie dodatkowych zapasów tary i zbiorników wody przez odpowiednie wykorzystanie zasobów miejscowych;
- zabezpieczenie dużych zbiorników retencyjnych/lokalnych/, o ile takie zostały stwierdzone w pasie natarcia korpusu ;
- zaplanowanie schematu organizacji dowozu wody ;
- zorganizowanie stałej kontroli wody.

3. Zapasy materiałowe

W okresie przygotowawczym do natarcia powinny być w związkach taktycznych i oddziałach korpusu uzupełnione zapasy ruchome do ustalonych norm. Przy tym należy nadmienić,że praktyka potwierdziła celowość projektowanych zmian w urzutowaniu zapasów ruchomych żywności, wyrażających się w tym, że na szczeblu batalionu utrzymuje się dwie racje dzienne żywności, co w dużym stopniu ułatwia terminowe wyżywienie oddziałów. A więc i to zagadnienie powinno doczekać się wprowadzenia w życie.

Duża ilość środków transportowych niezbędnych celem jednorazowego podjęcia /obecnie znacznie zwiększonych pod względem tonażu/ zapasów ruchomych na szczeblach dywizyjnych wskazuje na to, że utworzona z nich kolumna marszowa przy odległościach 50 m między poszczególnymi samochodami wyniesie w dywizji piechoty około 15 km i więcej, a w dywizji zmechanizowanej około 25 km.

Wyłania się więc pytanie, czy nie należałoby skrócić długości tych kolumn dywizyjnych. Pobieżny rachunek daje odpowiedź pozytywną. Wyraża się ona w tym, że możnaby zmniejszyć wielkość zapasów ruchomych amunicji, wożonych na szczeblu dywizji, ze względu na zwiększenie się tonażu salwy dywizyjnej, a jednocześnie zwiększyć ładowność poszczególnych samochodów transportowych.

Tym samym skróciłoby się ogony tyłowe, które stałyby się bardziej ruchliwe. W ten sposób zrealizowany zostałby postulat, wysunięty w czasie zimowej konferencji Sztabu Generalnego.

Z reguły - w dywizjach, a w miarę potrzeby i w oddziałach - w ramach zapasów ruchomych wydziela się ruchome rezerwy środków materiałowych amunicji, mps, żywności i środków dezaktywacyjnych, utrzymywanych na samochodach w pobliżu tyłowych punktów dowodzenia dywizyj /oddziałów/. Rozmiary tych ruchomych rezerw środków materiałowych określają dowódcy /korpusu, dywizji, oddziałów/. Ruchome rezerwy środków materiałowych przeznaczone są do uzupełnienia we właściwym czasie środków materiałowych zniszczonych wskutek napadu atomowego nieprzyjaciela.

W okresie przygotowawczym - niezależnie od zapasów ruchomych-gromadzi się:

- na stanowiskach dział strzelających na wprost,konieczne ilości amunicji, przewidzianej dla wykonania zadań ogniowych z tych stanowisk ;
- na stanowiskach ogniowych w grupach artylerii-konieczne ilości amunicji na artyleryjskie przygotowanie i wsparcie ataku.

Zatem gromadzi się dodatkowe /doraźne/ zapasy amunicji na ziemi w takich ilościach, jakie są niezbędne dla prowadzenia ognia do czasu zmiany stanowisk ogniowych. Tym samym zapewnia się artylerii wyjście na nowe stanowiska ogniowe z pełnymi zapasami ruchomymi.

Poza tym zwiększa się zapasy materiałów pędnych i smarów. Napełnia się nie tylko zbiorniki zasadnicze wozów bojowych /czołgów/, ale także i zbiorniki zapasowe, z których one czerpią paliwo w czasie przemarszów na pole walki; dopiero na ustalonej rubieży przed wejściem do walki odrzucają zbiorniki zapasowe i czerpią paliwo ze zbiorników zasadniczych.

Dla zwiększenia zapasu paliwa na zabezpieczenie ruchu /przebiegu/ dla zapewnienia możności w każdej chwili uzupełnienia paliwa w zbiorniku /zasadniczym/ - wydaje się na każdy pojazd mechaniczny dodatkową ilość mps w drobnej tarze /karnistry, bańki/.

Napełnianie zbiorników zapasowych względnie dodatkowej tary wykonuje się kosztem zapasów ruchomych, wożonych na szczeblu dywizji względnie na szczeblu pułku korpuśnego.

Dla zabezpieczenia punktów kąpielowo-dezaktywacyjnych, niezależnie od ustalonych /2-5% stanu etatowego/ ruchomych zapasów przedmiotów umundurowania - utrzymuje się fundusz wymienny bielizny, umundurowania i obuwia;

- na pułkowych składach /PPG/ pułków piechoty i pułków zmechanizowanych [x] - po 150 par bielizny i 300 par kompletów umundurowania i obuwia dla zabezpieczenia pułkowych punktów kąpielowo-dezaktywacyjnych;
- w dywizyjnych składach dywizji piechoty i dywizji zmechanizowanej [xx] - po 250 par bielizny i 500 kompletów umundurowania i obuwia dla zabezpieczenia dywizyjnych PKD;
- na środkach transportowych armii rozmieszczonych bądź w pobliżu tyłowego rzutu dowodzenia armii, bądź w pobliżu oddziału administracyjne-gospodarczego /WAG/ korpusu :
  - 250 par bielizny i 500 kompletów umundurowania i bielizny dla zabezpieczenia korpuśnego PKD.

Gromadzi się także i utrzymuje zapasy środków dezaktywacyjnych /mydło, szmaty, naftę i tp/ w wysokościach określonych przez właściwych dowódców stosownie do konkretnej sytuacji.

4. Zaopatrywanie

Korpus armijny nie posiada na swym szczeblu etatowych pododdziałów i urządzeń tyłowych, a więc wykonawczych organów służb, zajmujących się praktycznymi czynnościami, takimi jak odbiór, przekazywanie, utrzymanie, przetwarzanie, wydawanie i dostarczanie /dowóz/ środków materiałowych.

Na szczeblu korpusu zostały zachowane tylko kierownicze organy służb dla planowania, koordynacji, nadzoru i kontroli oraz wynikającej z nich konieczności wydawania operatywnych zarządzeń.

---

x W innych pułkach - tylko 50% tego stanu.

xx W innych dywizjach - tylko 50% tego stanu.

Szef tyłów korpusu jest odpowiedzialny za kierowanie zaopatrywaniem, wchodzącym w zakres podległych mu służb, a więc : zaopatrywaniem żywnościowym, mps, mundurowym i finansowym.
Zaopatrywanie w pozostałe rodzaje zaopatrzenia, a więc : w sprzęt artyleryjski i amunicję, w sprzęt samochodowo-traktorowy itd. wchodzi w zakres obowiązków właściwego dowódcy rodzaju wojsk lub szefa służby.

System zaopatrywania

Zasadą jest, że zaopatrywania szczebli niższych dokonuje szczebel wyższy. Ponieważ jednak korpus nie posiada wykonawczych organów służb, armia zaopatruje bezpośrednio dywizje względnie oddziały korpuśne.
A więc zaopatrywanie przebiega według następującego systemu : armia - dywizja - pułk - batalion - kompania.
Wydawanie względnie dowóz przez armię środków materiałowych do związków taktycznych i oddziałów korpusu odbywa się na podstawie ramowego rozdzielnika sporządzonego przez korpus stosownie do zadań postawionych przez dowódcę korpusu związkom taktycznym i oddziałom korpusu.

Podstawa i sposób zaopatrywania

Związki taktyczne i oddziały korpusu bazują się na składach armijnych.

Poza tym związki taktyczne i oddziały korpusu mogą zaopatrywać się drogą wykorzystania zasobów miejscowych względnie zdobyczy wojennej. Te jednak źródła i sposoby zaopatrywania, zwłaszcza w natarciu należy uważać za pomocnicze i uzupełniające.
W warunkach stosowania nowych środków walki wykorzystanie zasobów miejscowych względnie zdobyczy wojennej - jako uzupełniającego źródła zaopatrywania zmniejszającego dowóz środków materiałowych - komplikuje się ze względu na to, że zachodzi konieczność przeprowadzania dokładnej kontroli dozometrycznej i sanitarnej, a następnie różnych analiz mających na celu stwierdzenie przydatności tych zasobów dla zaopatrywania wojsk.

W żadnym jednak wypadku wykorzystanie zasobów miejscowych względnie zdobyczy wojennej nie może osłabiać natężenia pracy tyłów, zwłaszcza dywizji pierwszego rzutu korpusu, związanej z zabezpieczeniem natarcia przeprowadzanego w wysokim tempie. Dlatego dowóz środków materiałowych w warunkach współczesnego natarcia prowadzonego w wysokim tempie staje się najpewniejszym sposobem zaopatrywania dla zabezpieczenia walki i życia wojsk.

Mimo, że korpus nie stanowi pośredniego - między armią i dywizjami - ogniwa dowozu, to jednak szef tyłów korpusu odgrywa pewną rolę w pracy nad organizacją dowozu.

5. Rola szefa tyłów korpusu w pracy nad organizacją dowozu środków materiałowych.

Rola szefa tyłów korpusu w pracy nad organizacją dowozu środków materiałowych wypływa z obowiązku kontroli i aktualnej znajomości potrzeb związków taktycznych i oddziałów korpusu w zakresie środków materiałowych i transportowych.

Rola szefa tyłów korpusu będzie polegała na ingerencji i oddziaływaniu w kierunku przyjęcia przez tyły związków taktycznych takiej organizacji dowozu środków materiałowych, któraby zapewniała pełne zabezpieczenie zadań bojowych postawionych związkom taktycznym przez dowódcę korpusu.

Szef tyłów korpusu analizuje i referuje dowódcy korpusu możliwości związków taktycznych i oddziałów korpusu w zakresie dowozu. A możliwości te zależą nie tylko od ilości środków transportowych, ale również od rodzaju armijnych źródeł zaopatrywania oraz ich odległości.

Związki taktyczne i oddziały korpusu mogą bowiem bazować się /opierać się/ na :

1/ stacji /przystani/ zaopatrywania, w tym wypadku armia najczęściej dowozi zaopatrzenie swoimi środkami transportowymi do składów dywizyjnych /DPZ/ przede wszystkim dywizji pierwszego rzutu korpusu, a następnie dywizji działającej na kierunku głównego uderzenia korpusu ;

2/ stacji /przystani/ wyładowczej /uruchamianej/ w stosunkowo małej odległości od dywizyjnych składów, w tym wypadku związki taktyczne i oddziały korpusu pobierają zaopatrzenie ze stacji wyładowczej swoimi środkami;

3/ wysuniętym oddziale polowej bazy armii, w tym wypadku- w zależności od oddalenia - dowóz zaopatrzenia może być dokonywany bądź środkami związków taktycznych, bądź też jednocześnie środkami transportowymi armii i związków taktycznych ;

4/ bezpośrednio na polowej bazie armii-dotyczy to zazwyczaj korpusu armijnego, znajdującego się w drugim rzucie armii - dowóz, jak w pkt 3.

A więc mechanizm dowozu może mieć różne warianty, będące wyrazem racjonalnego wykorzystania środków transportowych, względnie zastosowania celowego manewru, naprzykład :

a/ Dywizje pierwszego rzutu korpusu oraz oddziały korpusu- mogą dowieźć własnymi środkami transportowymi zaopatrzenie ze stacji /przystani/ wyładowczej względnie wysuniętego oddziału polowej bazy armii, o ile nie są one bardziej oddalone niż 60 km od przedniej linii wojsk.

b/ Dywizje drugiego rzutu korpusu oraz związki taktyczne wojsk pancernych, artylerii, opierające się na swoim, odrębnym mechanizmie zaopatrywania mogą pobierać i dowozić własnymi środkami transportowymi zaopatrzenie ze składów armijnych, o ile odległości od nich nie przekraczają 100 km.

c/ W okresie przygotowawczym do natarcia może szczebel wyższy /np. armia, względnie dywizja/ wykorzystać w swoim ogniwie dowozu środki transportowe szczebla niższego /np. dywizje względnie pułki/.

W tym ostatnim wypadku szef tyłów korpusu powinien skontrolować, czy związki taktyczne wykorzystywując środki transportowe oddziałów przestrzegają postulatów:

- równomiernego /proporcjonalnego/ rozłożenia dowozu na poszczególne dni okresue przygotowawczego do natarcia;
- równowagi wysiłku środków transportowych swego szczebla i szczebla niższego;
- uzgodnienia w czasie i w przestrzeni dowozu z ewakuacją.

Natomiast w toku natarcia nie jest wskazane wykorzystywanie środków transportowych dywizji przez armię względnie pułków przez dywizję dla dowozu w swoim ogniwie, ponieważ zarówno środki transportowe dywizji, jak i pułków będą pracowały z dużym wysiłkiem i natężeniem na stale wydłużających się, zmiennych, ogniwach dowozu z niepełnym obrotem lub nawet "bez obrotu".
Wykorzystywanie w takim wypadku środków transportowych szczebla niższego przez szczebel wyższy mogłoby doprowadzić do opóźnionego dowozu środków materiałowych do oddziałów walczących.
W toku natarcia - z reguły w pierwszej kolejności armia /dywizja/ dowozi zaopatrzenie swoim transportem do dywizji /pułków/ działających w pierwszym rzucie na głównym kierunku uderzenia względnie tym, które uległy uderzeniu atomowemu nieprzyjaciela. Z chwilą przejścia do pościgu w pierwszej kolejności zaopatrzenie dowozi się transportem szczebla wyższego do tych jednostek szczebla niższego, które zostały wyznaczone do pościgu.

Jak z powyższego wynika, mechanizm dowozu winien być elastyczny i odpowiadać konkretnej sytuacji oraz możliwościom transportowym szczebla wyższego i niższego. Mechanizm dowozu jest więc przejawem manewru, jak-i stosuje szczebel wyższy, jest wyrazem twórczego stosowania podstawowej zasady dowozu. A więc szczebel wyższy /armia, dywizja/ może dowozić własnymi środkami transportowymi, względnie środkami według swego zarządzenia /środkami dywizyj, środkami pułków/.
Wykonywany na zarządzenie dowóz zaopatrzenia ze szczebla wyższego środkami transportowymi szczebla niższego nie zwalnia w żadnym wypadku szczebla wyższego, który wydał takie zarządzenie, od odpowiedzialności za organizację dowozu i zabezpieczenie materiałowe wojsk szczebla niższego. I właśnie w odpowiedzialności szczebla wyższego tkwi istota podstawowej zasady dowozu, a nie w mechanizmie /systemie/ dowozu. Przyjęty w konkretnym wypadku mechanizm dowozu powinien być uwidoczniony na graficznym schemacie organizacji dowozu sporządzonym przez szefa tyłów korpusu. Schemat organizacji dowozu wskazuje szefowi tyłów korpusu na przedsięwzięcia, jakie powinien on podjąć w zakresie zabezpieczenia terminowego dowozu zaopatrzenia przez związki taktyczne i oddziały korpusu.

Szczególnie trudne w okresie prowadzenia natarcia są przedsięwzięcia szefa tyłów korpusu w zakresie zabezpieczenia terminowego dowozu zaopatrzenia przez związki taktyczne :

- w czasie odpierania przez korpus kontrataku drugiego rzutu korpusu nieprzyjacielskiego, względnie jego bliskich odwodów operacyjnych,
- w wypadku, kiedy w pasie natarcia korpusu wprowadzona jest w wyłom grupa szybka armii /Frontu/,
- w wypadku, kiedy zachodzi konieczność omijania rejonów skażonych,
- wreszcie w wypadku, kiedy zachodzi konieczność natychmiastowego odtworzenia zapasów środków materiałowych, zniszczonych uderzeniem atomowym nieprzyjaciela.

W tym ostatnim wypadku jest konieczna szybka interwencja szefa tyłów korpusu. W obecnych warunkach organizacyjnych może się ona wyrazić dokonaniem manewru ze skierowaniem ruchomej rezerwy środków materiałowych z jednej dywizji do drugiej. Wydaje się, że również celowym rozwiązaniem /o czym była już mowa poprzednio w rozdziale "zapasy środków materiałowych / mogłoby być stworzenie czasowe /na okres natarcia na szczeblu korpusu armijnego ruchomej rezerwy środków materiałowych i utrzymywanie jej przy tyłowym punkcie /rzucie/ dowodzenia korpusu.

Wreszcie na wypadek, gdy manewr naziemnymi środkami transportowymi nie może na czas zabezpieczyć gwałtownych potrzeb jakiegokolwiek walczącego oddziału korpusu, może być przewidziana przez armię /Front/ dostawa środków materiałowych drogą powietrzną bądź za pomocą zrzutów spadochronowych, bądź też za pomocą śmigłowców. Może to mieć miejsce w wypadku wprowadzenia w wyłom w pasie natarcia korpusu grupy szybkiej armii /Frontu/.
Ponieważ lotniczymi środkami transportowymi dysponuje Front, szef tyłów korpusu już przy planowaniu zabezpieczenia materiałowego powinien wprowadzić do schematu organizacji dowozu taki wariant, o ile został on przewidziany i wskazany przez armię.

Podsumowując, należy podkreślić, że na szczeblu korpusu szef tyłów powinien sporządzać schemat organizacji dowozu, obrazujący mechanizm dowozu poszczególnych związków taktycznych i oddziałów korpusu, a tym samym wskazujący na momenty, w których ewentualnie powstałaby konieczność zastosowania przez szefa tyłów korpusu manewru przez wykorzystanie środków transportowych jednych dywizji na korzyść drugich względnie wszystkich dywizji na dowiezienie środków materiałowych, zleconych przez armię.
Przykładem tego może być mechanizm dowozu, jaki był przyjęty w jesieni 1943 r. w N-tej armii biorącej udział w operacji zaczepnej na kierunku Białgorad, Charków.
W związku z przeciążeniem armijnych środków transportowych zaszła konieczność wykorzystania środków transportowych dywizyj i pułków korpusów armijnych.
Na podstawie armijnego planu dowozu szefowie tyłów korpusów sporządzili plan dowozu wykorzystania środków transportowych poszczególnych dywizji i pułków korpusów.
Szef tyłów danego korpusu organizował kontrolę pracy/wysiłku/ transportów dywizyjnych, przestrzeganie terminów przebiegów transportów i ich powrotu do miejsca załadowania, racjonalnego wykorzystania transportów pustych powracających do tyłu. Oficerowie sztabu tyłów korpusu znajdujący się w dywizjach każdego dnia przedstawiali do korpusu meldunki, na podstawie których wprowadzono poprawki do planu wykorzystania transportów dywizyjnych na dzień następny/schematu organizacji dowozu/. Taka forma kontroli pozwalała sztabowi tyłów armii aktualnie znać wykonanie dziennego planu dowozu i wydzielać potrzebną ilość samochodów armijnych na dzień następny. Szef tyłów korpusu miał możność skontrolować operatywnie wykonanie przez dywizje i pułki korpusu przedsięwzięć, nakazanych rozkazem korpusu oraz planem wykorzystania środków transportowych /schematem organizacji dowozu/.

IV. Zabezpieczenie techniczne

1. Organizacja zabezpieczenia technicznego

Pod pojęciem "zabezpieczenie techniczne" rozumie się całokształt przedsięwzięć, mających na celu utrzymanie w stałej i pełnej gotowości bojowej całej techniki wojennej, a więc wozów bojowych /czołgów, dział pancernych/, samochodów i traktorów, sprzętu uzbrojenia, środków łączności, techniki inżynieryjnej, chemicznej itp.

W naszym referacie omówimy przede wszystkim te działy zabezpieczenia technicznego, które w związkach taktycznych i oddziałach korpusu są podporządkowane pomocnikom dowódców d/s technicznych, a więc zabezpieczenie czołgowo-techniczne i zabezpieczenie samochodowo-traktorowe.

Na organizację zabezpieczenia czołgowo-technicznego i samochodowo-traktorowego składa się całokształt przedsięwzięć, obejmujących :

- właściwą eksploatację wozów bojowych, samochodów i traktorów oraz zapewnienie im na czas obsługi technicznej;
- sprawną organizację ich remontu;
- prawidłowo zorganizowaną i na czas przeprowadzoną ich ewakuację;
- organizowanie zamykania /zamykania technicznego kolumn marszowych/;
- zaopatrywanie na czas w części zamienne, zespoły oraz inne potrzebne środki techniczne i materiałowe.

Część tych przedsięwzięć pomocnicy do spraw technicznych mogą zrealizować tylko w warunkach ścisłej współpracy z szefem tyłów.

Podstawę organizacji tego zabezpieczenia technicznego stanowią :

- decyzja dowódcy korpusu;
- zarządzenie dowódcy wojsk pancernych i zmechanizowanych armii w zakresie zabezpieczenia czołgowo-technicznego;
- zarządzenia szefa służby samochodowej armii w zakresie zabezpieczenia samochodowo-traktorowego.

Na szczeblu korpusu armijnego zabezpieczenie techniczne organizuje pomocnik dowódcy korpusu do spraw technicznych współpracując z szefem tyłów korpusu.
Przy planowaniu uwzględnia siły i środki remontowe znajdujące się w poszczególnych dywizjach i oddziałach korpusu. Obecnie każda dywizja - zarówno dywizja zmechanizowana, jak i zmotoryzowana dywizja piechoty posiada ruchomą bazę remontu czołgów i ruchomą bazę remontu samochodów, czyli może rozwijać dywizyjny punkt zbiórki uszkodzonych czołgów względnie samochodów. Na szczeblu korpusu armijnego znajduje się tylko ruchoma baza remontu samochodów dla zabezpieczenia oddziałów korpusu.

2. Zabezpieczenie techniczne w okresie przygotowania natarcia i w toku natarcia.

W okresie przygotowawczym do natarcia pomocnik dowódcy korpusu do spraw technicznych przestrzega, aby - zgodnie z planem - w związkach taktycznych i oddziałach korpusu:
- przeprowadzano we właściwym czasie przeglądy techniczne oraz konieczne remonty;
- przekazywano do armii wozy bojowe, samochody i traktory, które nie mogą być wyremontowane siłami i środkami związków taktycznych względnie środkami wysuniętymi przez armię;
- uzupełniono i nagromadzono odpowiednie zapasy części zamiennych, zespołów i agregatów, niezbędnych dla wykonania remontów w toku natarcia i uzupełnienia zniszczonych uderzeniami atomowymi nieprzyjaciela;
- utrzymano środki remontowe w gotowości do pracy przy likwidacji skutków napadu atomowego lub lotniczego nieprzyjaciela.

Z chwilą zajęcia przez związki taktyczne i oddziały korpusu podstawy wyjściowej do natarcia, pomocnik dowódcy korpusu d/s technicznych kontroluje rozmieszczenie środków remontowych związków taktycznych i ich gotowość do pracy.

W położeniu wyjściowym do natarcia :

- warsztaty remontu czołgów i samochodów pułków dywizji pierwszego rzutu rozmieszczają się zwykle w jednym rejonie za ugrupowaniami bojowymi swych pułków /w pobliżu PPM/;
- ruchome bazy remontu czołgów dywizji pierwszego rzutu rozmieszczają się zwykle na przestrzeni między pierwszym a drugim rzutem korpusu /w pobliżu DPM/;
- ruchome bazy remontu samochodów dywizji pierwszego rzutu pozostają w rejonach DPZ /dywizyjnych składów/, czyli za drugim rzutem korpusu;
- natomiast ruchome bazy remontu czołgów i ruchome bazy remontu samochodów dywizji drugiego rzutu korpusu pozostają w rejonie DPZ tak długo, jak długo dywizja znajduje się w rejonie wyczekiwania. Dopiero z chwilą wyruszenia dywizji część środków remontowych baz posuwa się za pułkami pierwszego rzutu, a część za pułkami drugiego rzutu dywizji.

W toku natarcia pomocnik dowódcy korpusu d/s technicznych śledzi przebieg remontów i ewakuacji oraz przestrzega przesuwania we właściwym czasie środków remontowych, a w wypadkach konieczności-organizuje manewr środkami remontowymi i ewakuacyjnymi oraz zapasami materiałów technicznych, zwłaszcza w wypadku likwidacji skutków napadu atomowego nieprzyjaciela.

W toku natarcia przeprowadza się środkami remontowymi:

- pułkowymi - taki remont, który nie wymaga więcej czasu, jak 6 godzin /patrz str.64/;
- dywizyjnymi-taki remont, który nie wymaga więcej czasu jak 12 godzin.

Remonty, które będą wymagały więcej czasu, trzeba będzie wykonywać armijnymi środkami remontowymi.

Remonty wozów bojowych można przeprowadzać w miejscach uszkodzenia lub na punktach zbiórki wozów uszkodzonych /PZWU/.

Remonty samochodów i traktorów można przeprowadzać w miejscach ich uszkodzenia, na punktach zbiórki wozów uszkodzonych /PZWU/ względnie w rejonach rozmieszczenia warsztatów remontowych.

Pułkowe PZWU /wspólne dla czołgów i samochodów/, na których przeprowadza się remont bieżący można organizować w rejonie największego skupienia wozów uszkodzonych.

W wypadku, gdy nie organizuje się pułkowych PZWU, środki remontowe pułków przeprowadzają remonty bieżące w miejscach uszkodzenia wozów bojowych.

Dywizyjne PZWU dla czołgów organizuje się w toku natarcia z takim wyliczeniem, aby nie odrywały się one od wojsk dalej jak na 15-20 km. Dalsze zwiększanie bowiem odległości opóźnia terminowe przeprowadzanie ewakuacji z oddziałów dywizji.

Ruchome bazy remontu czołgów mogą być dzielone na dwie części, które przesuwa się przeskokami /jedna przez drugą/. Pozwala to na przedłużenie okresu pracy jednej części, podczas kiedy druga przesuwa się na odpowiednią rubież w ślad za nacierającymi oddziałami dywizji.
Ewakuację uszkodzonych wozów bojowych /czołgów, dział pancernych/ z pododdziałów na pułkowe PZWU przeprowadza się środkami ewakuacyjnymi pułków.
Ewakuację uszkodzonych wozów bojowych z pułkowych PZWU do dywizyjnych PZWU przeprowadza się środkami ewakuacyjnymi dywizji, a z dywizyjnych PZWU do armijnych PZWU - środkami ewakuacyjnymi armii.

Remonty samochodów, wymagających remontu bieżącego, przeprowadza się siłami pułków bezpośrednio na miejscu uszkodzenia lub w rejonach rozmieszczenia warsztatów samochodowych.

Remonty samochodów, wymagających remontu średniego, przeprowadza się siłami ruchomych baz remontu samochodów dywizji w rejonach rozmieszczenia tych baz lub w rejonach dywizyjnych PZWU.

Ewakuację samochodów z miejsc uszkodzenia do rejonów rozmieszczenia warsztatów /baz/ remontu samochodów lub do PZWU przeprowadza się ciągnikami względnie środkami transportowymi powracającymi z frontu do tyłu.
Samochody i traktory wymagające remontu kapitalnego ewakuuje się do armijnych warsztatów.
Ewakuację innych środków techniki wojennej /np. sprzętu uzbrojenia, inżynieryjnego itp/ oraz żusek i opakowania przeprowadza się do właściwych składów lub warsztatów /pułków, dywizji/ przy nich umieszczonych przez odpowiednie wykorzystanie transportu powracającego, czyli przez odpowiednie powiązanie dowozu z ewakuacją.

Wszelka technika bojowa, przeznaczona na złom podlega spisaniu z ewidencji.

Organizacja pomocy technicznej przy likwidacji skutków uderzenia atomowego obejmuje :
- ustalenie charakteru uszkodzeń sprzętu technicznego oraz zakresu prac remontowych ;
- przedsięwzięcia w zakresie dezaktywacji, remontu i ewakuacji sprzętu.

Remonty i ewakuację wozów bojowych, samochodów, traktorów oraz sprzętu uzbrojenia przeprowadza się po dezaktywacji. W pierwszej kolejności dezaktywuje się technikę bojową, która uległa nieznacznemu uszkodzeniu.
Przy likwidacji skutków napadu atomowego nieprzyjaciela warsztaty remontowe pułków i dywizji wysuwa się do rejonów największego skupienia uszkodzonej techniki, organizuje w miejscach nie skażonych - PZWU /przede wszystkim dywizyjne/ i place dla dezaktywacji.

Remonty wozów bojowych, samochodów i traktorów uszkodzonych wskutek działania broni atomowej przeprowadza się:
- w miejscu uszkodzenia lub w najbliższych ukryciach na terenie nieskażonym - środkami remontowymi batalionów lub pułków;
- na dywizyjnych /korpuśnych/ PZWU - siłami i środkami remontowymi dywizji /korpusu/.

Pułkowe PZWU rozwija się tylko w wypadkach konieczności.

W wypadku masowego uszkodzenia sprzętu artyleryjskiego i uzbrojenia strzeleckiego - z reguły wysuwa się dywizyjne warsztaty uzbrojenia do oddziałów, na które zostało wykonane uderzenie atomowe.

3. Uszkodzenia i straty

Zakres prac związanych z przeprowadzeniem remontów i ewakuacji uszkodzonej techniki bojowej zależy od wysokości strat.

Na podstawie doświadczeń z ubiegłej wojny ustalono, że w pierwszym dniu natarcia straty w czołgach względnie ilość czołgów uszkodzonych w dywizji mogły dochodzić do 25% ogólnej ilości czołgów, w tej liczbie z kolei straty bezpowrotne wynosiły - 25-30%, a uszkodzenie wymagające:

- remontu kapitalnego 15-20%
- remontu średniego 25-30%
- remontu bieżącego 30-35%.

Straty w samochodach przewyższały 1% - 2% ogólnej ilości samochodów; w tej liczbie straty bezpowrotne wynosiły 30%, a uszkodzenia wymagające :

- remontu kapitalnego 5%
- remontu średniego 25%
- remontu bieżącego 40%.

Zastosowanie broni atomowej wnosi szereg nowych momentów do sposobu kalkulacji strat.
Można orientacyjnie przyjąć, że, w zależności od oddalenia sprzętu od miejsca wybuchu bomby małego kalibru, charakteru uszkodzeń, sprzęt ten będzie wymagał następujących remontów :

Oddalenie sprzętu od miejsca wybuchu.	Czołgi i ciężkie działa pancerne.	Transportery opancerzone i działa pancerne mniejszych kalibrów.	Samochody
do 200 m	nie nadają się do remontu	nie nadają się do remontu	nie nadają się do remontu
200-300m	wymagają kapitalnego i średniego remontu	- " -	- " -
300-500m	wymagają bieżącego remontu	wymagają kapitalnego i średniego remontu	- " -
500-700m		wymagają bieżącego remontu	- " -
700-1000m			wymagają kapitalnego i średniego remontu
1000-1200m			wymagają bieżącego remontu

Na przykład :

Przy rozśrodkowanym rozmieszczeniu pułku czołgów z techniką bojową nie ukrytą straty względnie uszkodzenie jednym wybuchem bomby małego kalibru mogą mieć charakter i wielkość podaną orientacyjnie w poniższej tabelce :

Tabela nr 1.

Rodzaj sprzętu	Ogólna ilość sprzętu uszkodzonego	w tym :		
		straty bezpowrotne	sprzętu wymagającego remontu średniego i kapitalnego	sprzętu wymagającego remontu bieżącego
Czołgi i działa pancerne.	12-16	2-3	5-7	5-6
Samochody.	65-75	16-19	18-20	31-36

Inny przykład :

Jeżeli bomba atomowa małego kalibru uderzyła w kolumnę, w której czołgi, działa pancerne lub samochody posuwały się w odległości 50 m jeden od drugiego, to straty względnie uszkodzenia mogą mieć /o ile uderzenie było celne/następujący charakter i wielkość :

Tabela nr 2.

Rodzaj sprzętu	Ogólna ilość sprzętu uszkodzonego.	w t y m :			
		straty bezpowrotne	Sprzętu wymagającego remontu		
			kapitalnego	średniego	bieżącego
czołgi i działa pancerne	20-25	4-5	3-4	6-7	7-8
samochody	49	29	6	6	8

Z powyższych dwóch przykładów wynika, że samochody są najbardziej wrażliwe na uderzenia bomby atomowej. Dane o charakterze i rodzaju strat oraz uszkodzeń samochodów, podane w tabeli nr 2, mogą mieć pełne zastosowanie dla kalkulacji strat w marszu kolumn tyłowych w wypadku, gdy odległości między samochodami wynoszą 50 m. Możnaby też w prosty sposób obliczyć możliwe straty i uszkodzenia składów, np. wskutek wybuchu bomby atomowej małego kalibru w rejonie DPZ /składów dywizyjnych umieszczonych np. na 16 km^2/, wychodząc z założenia, że jeden wybuch bomby atomowej małego kalibru /pocisku,rakiety/ może zburzyć lub uczynić niezdatnymi do użytku składy rozmieszczone na powierzchni ziemi w rejonie 7-12 km^2, a składy podziemne - w rejonie o powierzchni 3 ha = 0,03km^2.

V. Zabezpieczenie medyczne.

1. Organizacja zabezpieczenia medycznego.

Podstawę do organizacji zabezpieczenia medycznego stanowią: decyzja dowódcy korpusu, zarządzenia szefa tyłów armii, a po linii służby medycznej - zarządzenia szefa służby medycznej armii.

Organizatorem zabezpieczenia medycznego korpusu jest szef służby medycznej korpusu, podległy szefowi tyłów korpusu.

Przy planowaniu i organizacji zabezpieczenia medycznego, szef służby medycznej korpusu uwzględnia środki i siły medyczne znajdujące się w dywizjach i oddziałach korpusu, ich możliwości oraz pomoc, jaką armia udziela korpusowi.

Na organizację zabezpieczenia medycznego składa się całokształt przedsięwzięć, obejmujących :

- pomoc medyczną,
- ewakuację medyczną,
- zabiegi przeciwepidemiczne i przeciwbakteriologiczne,
- utrzymanie dobrego stanu sanitarnego,
- zaopatrywanie w medykamenty i sprzęt medyczno-sanitarny.

Do właściwości zabezpieczenia medycznego wynikających ze stosowania broni atomowej, chemicznej i bakteriologicznej można zaliczyć :

- możliwości jednoczesnego masowego porażenia składu osobowego wojsk;
- różnorodny charakter strat w ludziach /w tym duża ilość porażeń wywołanych wybuchem bomby atomowej/;
- skażenie terenu środkami promieniotwórczymi, trującymi i bakteriologicznymi, w rezultacie czego zaistnienie możliwości masowego porażenia lub zatrucia składu osobowego;
- możliwości czasowej jednoczesnej niezdolności znacznej ilości personelu medycznego lub nawet całych urządzeń wskutek napadu atomowego lub chemicznego.

Stąd wniosek, że w warunkach współczesnego natarcia, przy obustronnym stosowaniu broni atomowej - organizacja zabezpieczenia medycznego natarcia korpusu armijnego wymaga od służby medycznej związków taktycznych nadzwyczaj dużej sprawności i wysiłku, a od szefa służby medycznej korpusu szczególnej operatywności.
W pasie tyłów taktycznych na rubieży DPM kwalifikowanej pomocy medycznej, w szczególności chirurgicznej, udzielają zarówno DPM, jak i armijne chirurgiczne szpitale polowe pierwszej linii, do których w położeniu wyjściowym do natarcia kieruje się - z pominięciem DPM przede wszystkim rannych, wymagających rekonwalescencji po zabiegu chirurgicznym.

Począwszy od DPM w kierunku do tyłu przeprowadza się ewakuację według wskazań. Oba te zagadnienia mają ważne znaczenie przy planowaniu przez szefa służby medycznej korpusu manewru urządzeniami medycznymi.

Poza tym, w zakres obowiązków szefa służby medycznej korpusu może wchodzić organizowanie ewakuacji rannych i porażonych z pasa tyłów taktycznych, za pomocą śmigłowców, a ile armia je na teren korpusu wysyła.

2. Zabezpieczenie medyczne w okresie przygotowania i w toku natarcia

W okresie przygotowawczym do natarcia szef służby medycznej korpusu zwraca szczególną uwagę na ewakuację rannych z dywizji i przekazywanie ich do szpitali armijnych zapewniając na czas przygotowanie urządzeń medycznych do przyjmowania rannych i porażonych w toku natarcia.
Ponadto przedmiotem szczególnego zainteresowania szefa służby medycznej korpusu jest stan sanitarny pasa natarcia korpusu oraz charakter przedsięwzięć szefów służby medycznej dywizji w zakresie obrony przeciwatomowej, przeciwchemicznej i przeciwbakteriologicznej.

Z chwilą zajęcia przez związki taktyczne i oddziały korpusu podstawy wyjściowej do natarcia, szef służby medycznej korpusu kontroluje sposób rozmieszczenia i ukrycia urządzeń medycznych, stopień ich rozwinięcia i gotowości do pracy w toku natarcia oraz ich współpracę ze szpitalami chirurgicznymi pierwszej linii, wysuniętymi na rubież DPM. Armia bowiem wysuwa 2-3 szpitale chirurgiczne pierwszej linii dla zabezpieczenia korpusu armijnego działającego na głównym kierunku uderzenia armii.

Na podstawie wyjściowej korpusu do natarcia, pułkowe i dywizyjne punkty medyczne z zasady nie rozwijają się w wypadku, kiedy z naszej strony przewidziane jest uderzenie atomowe, aby w ten sposób zapewnić pełną gotowość do przesunięcia tych punktów w ślad za nacierającymi wojskami. Ewentualne częściowe, a nikiedy nawet całkowite rozwinięcie pułkowych względnie i dywizyjnych punktów medycznych może nastąpić na podstawach wyjściowych do natarcia wówczas, gdy nasze uderzenie atomowe było częściowe względnie miało taki charakter, że walka o główny pas obrony nieprzyjaciela spowodowałaby duże straty.

Ponieważ jednak należy się liczyć z tym, że nasze uderzenie atomowe powiązane z uderzeniem lotniczym i artyleryjskim w znacznym stopniu obezwładnia nieprzyjaciela na głównym pasie jego obrony - przyjmuje się, że w czasie walki o główny pas obrony nieprzyjaciela rannych z oddziałów dywizji najczęściej ewakuuje się bezpośrednio do chirurgicznych szpitali armijnych pierwszej linii wysuniętych na rubież DPM. I dopiero z chwilą podejścia wojsk korpusu pod drugi pas obrony nieprzyjaciela może być częściowo lub całkowicie rozwinięty DPM.

W związku z tym przemieszcza się i rozwija DPM tak, ażeby zabezpieczyć walkę dywizji o korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela.

Dalsze przemieszczanie DPM zależy od położenia bojowego wojsk korpusu i ich zadań. Pracę DPM zabezpiecza się przez manewr DPM i wysuwanego do przodu armijnego chirurgicznego szpitala polowego pierwszej linii /RCh SzP/.

Szpital ten ewakuuje z DPM rannych, których nie można transportować i przyjmuje ich z oddziałów dywizji w okresie przemieszczenia DPM.
Dla przyśpieszenia ewakuacji - szeroko wykorzystuje się transport ogólny powracający do tyłu.
W wypadkach konieczności ewakuacja może odbywać się śmigłowcami bezpośrednio do bazy szpitalnej armii/BSzA/.
W dotychczasowych rozważaniach przyjęto, że batalion medyczno-sanitarny posiada jedną kompanię medyczną.
W wariancie, kiedy batalion medyczno-sanitarny dywizji posiada dwie równowartościowe kompanie medyczne, można jednocześnie organizować pracę DPM w dwóch rejonach.
W tym wypadku jedna kompania medyczna rozwija część DPM w danym rejonie, podczas kiedy druga kompania przesuwa się do nowego rejonu, gdzie rozwija sidrugą część DPM.
W międzyczasie druga kompania medyczna, po zakończeniu prac w danym rejonie, może przesunąć się do nowego rejonu, przekraczając drugą część DPM, rozwiniętą siłami drugiej kompanii, względnie do niej dołączyć.
Na formę manewru DPM w szczególności ma wpływ szef służby medycznej korpusu. Może on wiązać manewr DPM z manewrem ChSzP pierwszej linii, wpływać na formę manewru etapami ewakuacyjnymi, skierowywać potok ewakuowanych z jednego kierunku ewakuacyjnego na drugi, z etapów ewakuacji medycznej jednej dywizji do drugiej, względnie z grupy szybkiej armii/Frontu/ wchodzącej w wyłom natarcia korpusu do etapów dywizji piechoty. Czynić to może bądź ze względu na przepełnienie etapów ewakuacji w jednej dywizji, bądź ze względu na odciążenie grupy szybkiej, bądź też ze względu na przerwanie dróg ewakuacji, jak to może mieć miejsce przy odpieraniu kontrataku związku taktycznego nieprzyjaciela.

Poza tym szef służby medycznej korpusu, na podstawie decyzji dowódcy korpusu, może powoływać siły i środki służby medycznej artylerii do wykonania poszczególnych zadań /np do rozwijania MPP przy forsowaniu rzeki, do rozwijania TPM w marszu dywizji, do czasowego wzmocnienia DPM w natarciu/, o ile nie odbija się to ujemnie na zabezpieczeniu medycznym artylerii.

Ważnym obowiązkiem szefa służby medycznej korpusu jest utrzymywanie ścisłego kontaktu z szefem służby chemicznej korpusu w celu podejmowania uzgodnionych przedsięwzięć w zakresie obrony przeciwchemicznej i przeciwatomowej.

Szef służby medycznej korpusu winien kontrolować, czy szefowie służby medycznej związków taktycznych i oddziałów korpusu wykonują przypadające im w udziale czynności w zakresie organizacji obrony sanitarno - przeciwchemicznej, stanowiącej część ogólnego systemu obrony przeciwchemicznej korpusu, a w szczególności takie przedsięwzięcia, jak przedsięwzięcia profilaktyczne, leczniczo - ewakuacyjne, sanitarno-higieniczne i organizacyjne, mające na celu zapobieżenie lub osłabienie następstwa ataków chemicznych nieprzyjaciela.

Wreszcie szczególnie ważnym zadaniem szefa służby medycznej korpusu jest organizacja przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych związanych z likwidacją skutków uderzenia atomowego.

3. Przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne związane z likwidacją skutków uderzenia atomowego.

W natarciu należy rozróżniać wśród przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych związanych z likwidacją skutków uderzenia atomowego przedsięwzięcia mające na celu organizowanie pomocy medycznej :

- w rejonie wybuchu atomowego, który nastąpił z dala od linii walczących wojsk, kiedy dysponuje się dostateczną ilością czasu,
- w wypadku uderzenia atomowego poprzedzającego kontratak nieprzyjaciela, kiedy dysponuje się małą ilością czasu,
- porażonym w toku natarcia prowadzonego w wysokim tempie.

Najtrudniejszy i wymagający ześrodkowania wszystkich sił i natychmiastowego ich wysunięcia w rejon wybuchu jest wypadek drugi, kiedy dysponuje się ograniczoną ilością czasu i prowadzi się akcję, podczas gdy kontratakujący nieprzyjaciel w dużym tempie zbliża się do rejonu wybuchu, a tym samym i miejsca ratunku.

We wszystkich wypadkach przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne obejmują :

- zbieranie rannych przez żołnierzy grup awaryjno-ratunkowych,
- udzielanie porażonym doraźnej pomocy medycznej oraz ewakuowanie przez siły i środki medyczne oddziałów i związków taktycznych aż do czasu przybycia sił i środków z armijnego batalionu medycznego specjalnego przeznaczenia, który niesie porażonym pełną i specjalistyczną pomoc oraz organizuje ewakuację do szpitali armijnych, mogą one przybyć w ciągu 1-1,1/2 godziny.

Organizowanie przedsięwzięć związanych z likwidacją skutków nieprzyjacielskiego uderzenia atomowego odbywa się w ramach planu obrony przeciwatomowej korpusu i wykonywane jest przez dowódców związków taktycznych i oddziałów korpusu. Oni to wyznaczają grupy awaryjno-ratunkowe.

Grupy te zbierają porażonych w tzw. rejony zbiórek porażonych, a personel medyczny zaopatrzony w sprzęt medyczny i środki transportowe i włączony do grup awaryjno-ratunkowych organizuje pierwszą pomoc medyczną.

Duże znaczenie w tych warunkach posiada samopomoc i wzajemna pomoc. Ważne więc jest w procesie szkolenia żołnierza nauczenie go między innymi gaszenia własnego względnie palącego się na towarzyszu munduru oraz przeprowadzać częściowe zabiegi sanitarne. A zatem w skład grup awaryjno-ratunkowych włącza się sanitariuszy, instruktorów sanitarnych, felczerów i lekarzy ze składu osobowego BPM i PPM oraz zabezpiecza się w środki medyczne, nosze i transport. Jednocześnie osłabione PPM wzmacnia się siłami i środkami DPM, a te ostatnie siłami i środkami armii.

W toku natarcia, prowadzonego w wysokim tempie, najczęściej przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne BPM i PPM będą ograniczały się do zbierania porażonych w rejony zbiórek i udzielania im pierwszej pomocy. Natomiast pełną pomoc medyczną porażonym będą niosły przybyłe do tych rejonów siły i środki armijnego batalionu medycznego specjalnego przeznaczenia. Ewakuację na DPM z rejonów zbiórek porażonych przeprowadza się tylko wówczas, gdy DPM były rozwinięte.

Z chwilą podejścia do rejonów zbiórek porażonych /rejonu wybuchu/ sił i środków armijnego batalionu medycznego specjalnego przeznaczenia, personel służby medycznej BPM, PPM i DPM wraca do swoich urządzeń medycznych, zabezpieczających nacierające wojska.

W tym czasie, kiedy organizowana była akcja grup awaryjno-ratunkowych, służba chemiczna rozwinęła pułkowe, dywizyjne i korpuśne punkty kąpielowo-dezaktywacyjne. Właśnie na te punkty skierowuje się wszystkich tych żołnierzy, którzy nie stracili zdolności bojowych, ale są porażeni wskutek promieniowania przenikliwego i wymagają zabiegów sanitarnych względnie dezaktywacji ich umundurowania i wyekwipowania.

Transport sanitarny, który uległ skażeniu, jest dezaktywowany tam, gdzie dowiózł rannych.

Do przedsięwzięć służby medycznej należy poza tym prowadzenie rozpoznania promieniowania, rozpoznania sanitarno-chemicznego, badanie jakości wody i jej przydatności dla wojsk oraz jakości artykułów żywnościowych zarówno własnych, jak i pochodzących ze zdobyczy wojennej.

4. Przypuszczalne straty sanitarne

Straty nacierających wojsk korpusu mogą być różne i zależą przede wszystkim od :

- stopnia przewagi nacierającego;
- stopnia rozbudowy umocnień obronnych nieprzyjaciela;
- stanu wyszkolenia bojowego wojsk korpusu;

- organizacji współdziałania ze sobą poszczególnych rodzajów wojsk korpusu w poszczególnych etapach natarcia;
- środków walki stosowanych przez własne wojska i wojska nieprzyjaciela;
- zdolności bojowej wojsk nieprzyjaciela.

Doświadczenie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego wskazuje na to, że straty w czasie natarcia mogą ulegać znacznym wahaniom w poszczególnych etapach natarcia korpusu, w poszczególnych związkach taktycznych i rodzajach wojsk. Największe straty ponoszą najczęściej wojska w czasie przełamywania taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela, zwłaszcza jej głównego pasa obrony. Stopień tych strat zależy od stopnia porażenia taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela naszą bronią atomową.

Wielkość strat jest odwrotnie proporcjonalna do ilości uderzeń atomowych, ilości lotnictwa, artylerii i czołgów użytych przez nacierający korpus.

Poza tym, im większe jest tempo natarcia i szybsze działanie wojsk korpusu, tym z zasady straty będą mniejsze.

Np. straty bojowe przy łamaniu obrony nieprzyjaciela w pierwszym dniu walki w czasie Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego wynosiły: w piechocie zmotoryzowanej- 10-15% liczby biorących udział w walce, w jednostkach pancernych-15-20% liczby biorących udział w walce. Natomiast ilość rannych wynosiła 65-70% ogólnej liczby strat w ludziach, w tym ilość ciężko rannych 50-75% ogólnej liczby rannych.

Przy tym odsetek ciężko rannych był znacznie wyższy w jednostkach pancernych niż w piechocie.

Poza tym należy podkreślić, że wraz z włączeniem części artylerii do ugrupowań bojowych piechoty oraz w następstwie wzmożonego działania lotnictwa nieprzyjaciela na ugrupowania artylerii - wzrosły również straty w artylerii.

Zastosowanie broni atomowej wnosi szereg nowych momentów do sposobu kalkulacji strat.
Przy kalkulacji strat w warunkach stosowania broni atomowej należy liczyć oddzielnie straty spowodowane bronią atomową, które charakteryzuje masowość i jednoczesność, a oddzielnie straty spowodowane bronią klasyczną.
Duży promień rażącego działania bomby atomowej małego kalibru może za jednym wybuchem zniszczyć lub obezwładnić siłę żywą rozmieszczoną w terenie odkrytym na powierzchni 8-13 km^2, a przy wykorzystaniu schronów typu polowego- na powierzchni 1-2 km^2 /względnie bomby atomowej średniego kalibru - 16-26 km^2 i 2 - 4 km^2/.
Przyjmuje się, że nieprzyjaciel dla niszczenia siły żywej w ukryciach może uderzać bombami średniego kalibru, z których każda może niszczyć około 100% siły żywej jednego batalionu.
Dla niszczenia siły żywej nie ukrytej nieprzyjaciel może użyć bomb średniego i małego kalibru. W tym wypadku przy uderzeniu na rejon rozmieszczenia dywizji /100 km^2/ nie ukrytej siły żywej jedna bomba średniego kalibru może obezwładnić /porazić/ do 20% stanu dywizji, a bomba małego kalibru - do 8% stanu dywizji.
W natarciu korpusu armijnego na podstawie posiadanych danych - można się spodziewać, że nieprzyjaciel wykona uderzenie atomowe lub chemiczne:
- przy zajęciu przez wojska korpusu podstaw wyjściowych / w celu zerwania ataku /;
- na początku i w toku ataku /celem jego zatrzymania/;
- przy wprowadzeniu do walki drugich rzutów /w celu zahamowania rozwinięcia natarcia/;
- w czasie, kiedy sam /nieprzyjaciel/ będzie przeprowadzał kontratak /przeciwuderzenie/.

Załóżmy, że nieprzyjacielski korpus, broniący się na kierunku głównego wysiłku, otrzymał sześć bomb atomowych i zamierza :
3 bomby średniego kalibru użyć na atomowe kontrprzygotowanie,
3 bomby małego kalibru użyć w okresie wprowadzenia do walki drugich rzutów nacierających wojsk.
W szczególnie niesprzyjającym wypadku, kiedy nieprzyjaciel użył by wszystkie bomby w ciągu pierwszego dnia - wojska nacierającego korpusu mogły by od uderzeń atomowych ponieść

straty do 18% swego stanu osobowego, w tym:
- około 5-10% strat stanu osobowego korpusu od uderzeń trzema bombami średniego kalibru na wojska znajdujące się na podstawach wyjściowych do natarcia /ukryte/;
- około 8% strat stanu osobowego korpusu od uderzeń trzema bombami małego kalibru na wojska znajdujące się w natarciu.

W ramach powyższych strat może przypaść orientacyjnie x/
- 15% na porażenia bardzo ciężkie /w tym i straty bezpowrotne/;
- 35% na porażenia ciężkie;
- 50% na porażenia średnie i lekkie.

Spośród liczby obezwładnionych /rannych/ przypada:
60% straty kombinowane,
20% straty termiczne,
15% na choroby promieniotwórcze,
15% na kontuzje.

Natomiast oddzielnie liczy się straty sanitarne:
- od broni klasycznej - 10% stanu ogólnego
- od broni chemicznej - 1-3% - " -
- od broni bakteriologicznej - 1-5% - " -
- chorzy - 0,5‰ do 1‰

/Są to tylko dane orientacyjne oparte na tabelach pomiaru promieni rażenia bomb atomowych, zawartych w instrukcjach/.

Powyższe rozważania zostały przeprowadzone jako przykład obliczania strat dla planowania zabezpieczenia medycznego i dlatego przyjęto wypadek najbardziej niesprzyjający. Jeżeli wzięlibyśmy pod uwagę ten przykład, to w danym przykładzie przeszło połowa sił i środków służby medycznej armii musiałaby być użyta do przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych związanych z likwidacją skutków uderzenia atomowego nieprzyjaciela w pasie natarcia tylko jednego korpusu armijnego na kierunku głównego uderzenia.

- -

x/ Według danych służby medycznej.

VI. Dowodzenie tyłami na szczeblu korpusu

1. Podstawa dowodzenia tyłami

Podstawą dowodzenia tyłami wojsk korpusu jest decyzja dowódcy korpusu.

W natarciu korpusu armijnego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela w warunkach obustronnego stosowania broni atomowej dowódca korpusu w swej decyzji /wytycznych dla tyłów/, uwzględniającej stan i możliwości tyłów, stawia im zadania i wyznacza terminy ich wykonania. Stawiając zadania, dowódca korpusu podaje tylko te zagadnienia spośród wyżej wymienionych, które uważa za konieczne w danej konkretnej sytuacji.

Przykładowe zagadnienia wymagające decyzji dowódcy korpusu :

- wysokość zapasów dodatkowych, terminy ich nagromadzenia oraz sposób urzutowania w związkach taktycznych i oddziałach korpusu;
- wysokość ruchomej rezerwy środków materiałowych w związkach taktycznych i oddziałach korpusu;
- normy zużycia amunicji, materiałów pędnych i smarów w związkach taktycznych i oddziałach korpusu na podstawie limitu /norm/ przydzielonego dla korpusu przez armię;
- kolejność dowozu środków materiałowych i schemat /mechanizm/ dowozu, ewentualnie sposób wykorzystania środków transportowych poszczególnych dywizji;
- siły i środki wydzielone do prac przy odbudowie i utrzymaniu oraz dezaktywacji dywizyjnych dróg dowozu i ewakuacji, a w szczególności drogi dowozu i ewakuacji dla dywizji drugiego rzutu i oddziałów korpusu;
- terminy zakończenia ewakuacji medycznej i technicznej;
- siły i środki dla rozwijania korpuśnego punktu kąpielowo-dezaktywacyjnego;
- linie rozgraniczenia pasów tyłów /taktycznego rejonu tyłów/ dywizji pierwszego rzutu, rejony rozmieszczenia tyłów dywizji drugiego rzutu i oddziałów korpusu, a także związków taktycznych wzmocnienia;

- sposób oraz siły i środki dla inżynieryjnego urządzenia rejonów rozmieszczenia tyłów oraz związane z tym przedsięwzięcia w zakresie obrony przeciwatomowej tyłów;
- terminy przegrupowania tyłów związków taktycznych;
- rejony, których nie mogą zajmować oddziały i urządzenia tyłowe;
- kolejność i przewidywany sposób przemieszczenia tyłów związków taktycznych w toku natarcia oraz rubieże /rejony/ i stopień ich rozwinięcia;
- zadanie w zakresie zabezpieczenia politycznego pracy tyłów.

W zależności od posiadanych danych dowódca korpusu może zasadniczą część tych zadań postawić po wysłuchaniu referatów przed rekonesansem, a część /zwłaszcza związanych z organizacją tyłów, wymagającą rekonesansu/ - po rekonesansie. Może też wszystkie zadania postawić po rekonesansie, a w wypadku, kiedy nie przeprowadza rekonesansu /np. przy natarciu korpusu na doraźnie zorganizowaną obronę nieprzyjaciela/ - po wysłuchaniu referatów, względnie w czasie przez siebie wyznaczonym.

W celu pełnego zabezpieczenia decyzji dowódcy, szef sztabu korpusu - jako pierwszy zastępca dowódcy - organizuje harmonijną współpracę sztabów dowódców rodzajów wojsk i szefa tyłów.

Dlatego szef tyłów korpusu - jako bezpośredni organizator tyłów wojsk korpusu i ich pracy - na podstawie decyzji dowódcy korpusu uzgadnia z szefem sztabu zagadnienia organizacji tyłów oraz zasadnicze przedsięwzięcia, mające na celu materiałowe, techniczne i medyczne zabezpieczenie zadania bojowego korpusu, a wymagające współpracy dowódców rodzajów wojsk i szefów służb nie podporządkowanych szefowi tyłów.

Poza tym obowiązany jest szef tyłów korpusu stale orientować szefa sztabu korpusu w sytuacji tyłów oraz możliwościach ich pracy. Natomiast szef sztabu obowiązany jest powiadamiać szefa tyłów o wszystkich zmianach w sytuacji bojowej i o wszystkich głównych zarządzeniach bojowych oraz kontrolować pracę tyłów. W wypadkach konieczności szef sztabu korpusu powinien być gotów przedstawić dowódcy korpusu swoje propozycje dotyczące organizacji tyłów w przewidywanej walce.

Dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb nie podlegający szefowi tyłów korpusu wykonują swoje zadania /związane z zaopatrywaniem i obsługiwaniem wojsk/ na podstawie decyzji dowódcy korpusu i rozkazu tyłowego korpusu oraz zarządzeń dowódców rodzajów wojsk i szefów służb armii. Obowiązani jednak są :

- zawiadamiać szefa tyłów korpusu o zabezpieczeniu związków taktycznych i oddziałów korpusu ;
- brać udział w opracowaniu odpowiednich punktów rozkazu tyłowego korpusu oraz innych dokumentów związanych z dowodzeniem tyłami;
- kontrolować zabezpieczenie związków taktycznych i oddziałów korpusu w środki materiałowe i przedsiębrać kroki w celu natychmiastowego usuwania stwierdzonych niedociągnięć.

Stała i harmonijna współpraca dowódców rodzajów wojsk, pomocnika dowódcy d/s technicznych i szefów służb /zwłaszcza szefa saperów, szefa uzbrojenia, szefa służby chemicznej/ z szefem tyłów korpusu zabezpiecza sprawną pracę tyłów wojsk korpusu i umożliwia usuwanie we właściwym czasie stwierdzonych braków i niedociągnięć w zakresie materiałowego i technicznego zabezpieczenia wojsk korpusu.

Niezmiernie ważnym zagadnieniem jest utrzymanie ciągłości dowodzenia tyłami.

Ciągłość dowodzenia tyłami w warunkach stosowania broni atomowej osiąga się przez :

- należyte urządzenie tyłowego punktu dowodzenia;
- przesuwanie na czas tyłowego rzutu dowodzenia w rejon [illegible] zapasowy;

- ochronę środków łączności przed zniszczeniem ;
- sprawną pracę oficerów łącznikowych.

Ciągłość dowodzenia tyłami wymaga nieprzerwanie działającej łączności. Bez utrzymania ciągłej łączności szefa tyłów korpusu z szefami tyłów związków taktycznych i oddziałów korpusu - zarówno w okresie organizacji natarcia, jak i w toku natarcia - nie może być mowy o szybkim i sprawnym zabezpieczeniu materiałowym, technicznym i medycznym, jakiego wymaga wysokie tempo współczesnego natarcia korpusu. Dlatego też zagadnienie łączności tyłów powinno być przedmiotem szczególnej troski szefa sztabu korpusu, na podstawie zarządzenia którego szef łączności organizuje łączność tyłów. Przy organizacji łączności tyłów należy mieć na uwadze znacznie większe niż dotychczas rozśrodkowanie oddziałów, pododdziałów i urządzeń tyłowych oraz sposób ich przesuwania w czasie natarcia, poza tym konieczne jest zapewnienie łączności tyłów z punktem dezaktywacji. Podstawowym środkiem łączności tyłów w natarciu jest radio, środki ruchome oraz samoloty i śmigłowce łączności.

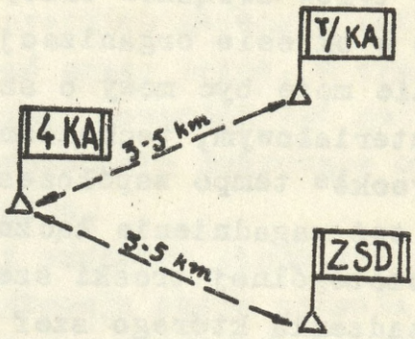
2/ TYŁOWY PUNKT DOWODZENIA KORPUSU.

Na podstawie decyzji dowódcy korpusu - szef tyłów korpusu dowodzi /kieruje/ bezpośrednio tyłami wojsk korpusu z tyłowego punktu /rzutu/ dowodzenia, utrzymując swego przedstawiciela na stanowisku dowodzenia korpusu, względnie i na zapasowym stanowisku dowodzenia korpusu.

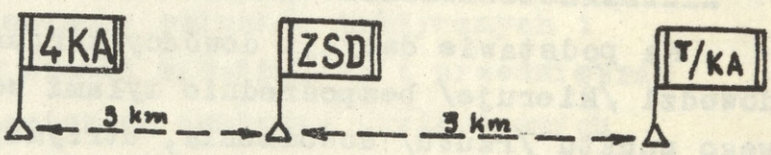
Tyłowy punkt /rzut/ dowodzenia korpusu rozmieszcza się w natarciu w odległości do 5 - 7 km od stanowiska dowodzenia korpusu.

Odległość tyłowego punktu dowodzenia korpusu uzależniona jest od sposobu jego umiejscowienia w stosunku do stanowiska dowodzenia korpusu obrazują to załączone szkice.

szkic

szkic

Tyłowy punkt /rzut/ dowodzenia urządza się zgodnie z wymaganiami obrony przeciwatomowej i przeciwchemicznej, bowiem od należytego jego urządzenia zależy ciągłość dowodzenia tyłami.

Komendantem tyłowego punktu dowodzenia z reguły jest szef tyłów korpusu.

Na tyłowym punkcie dowodzenia korpusu rozmieszcza się :

- tyłowy rzut /grupa/ dowodzenia;
- tyłowy węzeł łączności;
- tyłowa grupa obsługi.

W skład tyłowego rzutu dowodzenia wchodzą :

- tyłowy organ dowodzenia /szef tyłów i sekcja org.-plan. wydziału tyłów/;
- organy zaopatrzenia i obsługi wojsk /tj. reszta wydziału tyłów korpusu, w której skład wchodzą: szef służby żywnościowej, mundurowej, mps, medycznej i ewentualnie zdobyczy wojennej/;
- wydział techniczny korpusu /pomocnika dowódcy korpusu d/s technicznych/;
- wydział org.-ewid. sztabu korpusu;
- wydział adm.-gosp. sztabu korpusu;
- część wydziału uzbrojenia korpusu;
- część wydziału politycznego korpusu;
- prokurator;
- oficer dyżurny;
- łącznicy.

W skład tyłowego węzła łączności wchodzą :

- szef węzła łączności;
- grupa radiostacji ;
- centrala telefoniczna ;
- składnica meldunkowa ;
- ruchome środki łączności;
- obserwatorzy służby obserwacyjno-meldunkowej;
- placówka łączności z lotnictwem.

W skład tyłowej grupy obsługi wchodzą :
- oddział ochronny ;
- punkt wyżywienia ;
- punkt odpoczynku ;
- punkt zaopatrywania w sprzęt gospodarczy i materiały kancelaryjne ;
- środki transportowe.

Rejon rozmieszczenia tyłowego punktu dowodzenia wybiera szef tyłów korpusu w czasie rekonesansu tyłowego w miejscu uzgodnionym z szefem sztabu korpusu i zatwierdzonym przez dowódcę korpusu.

Wskazane jest, aby w wyborze rejonu TPD brali również udział przedstawiciele szefa łączności, szefa saperów i szefa służby chemicznej, by już w czasie wyboru rejonu określić sposób rozmieszczenia tyłowego węzła łączności oraz potrzeby w zakresie pomocy przy rozbudowie inżynieryjnej tyłowego punktu dowodzenia z punktu widzenia obrony przeciwatomowej i przeciwchemicznej.

Rejon rozmieszczenia tyłowego punktu dowodzenia korpusu wybiera się w miejscu ukrytym przed obserwacją powietrzną /zamaskowanym/ i zabezpieczonym przed niespodziewanym napadem czołgów, a przede wszystkim odpowiadającym wymaganiom obrony przeciwatomowej. Poza zasadniczym rejonem wybiera się jeszcze rejon zapasowy. Rejon rozmieszczenia TPD powinien być zabezpieczony w pierwszej kolejności w schrony dla tych zespołów /np. tyłowy rzut dowodzenia, oficer dyżurny i t.p./, które muszą pracować bez przerwy, dla pozostałego personelu robi się ukrycia /szczeliny/ przeciwatomowe. Poza tym zabezpiecza się rejon TPD w schron przeciwchemiczny.

Po zameldowaniu dowódcy korpusu wyników z rekonesansu tyłowego i zatwierdzeniu przez dowódcę wniosków, szef tyłów korpusu uzgadnia z szefem sztabu zakres prac inżynieryjnych, środki łączności dla węzła łączności i dla zorganizowania wewnętrznej łączności na TPD oraz siły i środki dla zorganizowania ochrony i obrony TPD korpusu.

Następnie szef tyłów korpusu wydaje zarządzenia kierownikowi sekcji org.-plan. wydziału korpusu, dotyczące sporządzenia planu rozmieszczenia poszczególnych elementów TPD korpusu oraz planu jego obrony i ochrony.

Dowódca korpusu określa termin przemieszczenia tyłowego punktu dowodzenia, szef tyłów korpusu - w porozumieniu z szefem sztabu korpusu - wydaje zarządzenie przemieszczenia TPD, na podstawie którego kierownik sekcji org.-plan. organizuje przemieszczenie.

Dla urządzenia miejsc rozmieszczenia /ukryć/ składu osobowego oraz ochrony i obrony TPD, a w szczególności dla realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony przeciwatomowej, przeciwpożarowej i przeciwchemicznej - dowódca korpusu określa i przydziela konieczne siły i środki.

3. Planowanie.

Pod pojęciem "dowodzenie tyłami wojsk korpusu" rozumie się całokształt przedsięwzięć w zakresie organizacji tyłów wojsk korpusu oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego natarcia korpusu.

Metoda i sposób dowodzenia tyłami oraz związanej z nim pracy szefa tyłów korpusu - zależą od konkretnej sytuacji bojowej, a przede wszystkim od czasu, jakim rozporządza dowódca korpusu - a w zależności od tego i szef tyłów korpusu - na organizację dowodzenia.

W dowodzeniu tyłami obowiązują te same zasady co i w dowodzeniu wojskami. Jeżeli czas na to pozwala, dowodzenie opiera się na pełnym przygotowaniu i opracowaniu całkowitej dokumentacji /np. w okresie przygotowawczym do natarcia/; jeżeli czas jest ograniczony, praktykuje się wydawanie oddzielnych pisemnych lub ustnych rozkazów szczególnych /np. w toku prowadzenia natarcia/.

Dowodzenie będzie sprawne wówczas, o ile będzie ono opierać się na planowaniu dostosowanym do czasu przeznaczonego na przygotowanie natarcia.

Przypomnijmy, że pod pojęciem planowania organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego - należy rozumieć całą pracę wydziału tyłów korpusu, poczynając od przygotowania referatu poprzez opracowanie rozkazu tyłowego, planu organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego i innych dokumentów związanych z realizacją decyzji dowódcy korpusu, a kończąc na doprowadzeniu rozkazu tyłowego /zarządzeń/ do związków taktycznych i oddziałów korpusu.
Należy pamiętać przy tym, że kontrola i pomoc jest warunkiem prawidłowej realizacji planowania i że krótki okres przygotowawczy do natarcia wymaga jak najszybszego planowania, a tym samym skrócenia dokumentów planowania.
Wiemy, że dotychczas podstawowymi dokumentami planowania były :
- rozkaz tyłowy;
- plan organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego.

Rozkaz tyłowy wskazuje, co należy wykonać.
Plan organizacji tyłów oraz zabezpieczenie materiałowego, technicznego i medycznego określa szczegółowo, jak należy wykonać przedsięwzięcia wymienione w rozkazie.
Na podstawie rozkazu tyłowego korpusu /względnie zarządzeń/- dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb korpusu wykonują plany materiałowego i technicznego zabezpieczenia, każdy w zakresie swej służby, a szefowie tyłów związków taktycznych i oddziałów korpusu planują i organizują pracę tyłów tych związków.
Rozkaz tyłowy korpusu musi więc być jak najszybciej opracowany i treść jego doprowadzona do wykonawców, - ażeby w ten sposób zabezpieczyć terminowe planowanie i pozostawić jak najwięcej czasu podwładnym.
Jak doświadczenia ćwiczeń uczą, właśnie rozkaz tyłowy korpusu był doprowadzany do wykonawców /dywizyj/ ze znacznym opóźnieniem.

Dlatego konieczne jest, aby wszystkie organy dowodzenia tyłami szeroko stosowały zarządzenia przygotowawcze, wydawane osobiście przez szefów tyłów szczebla wyższego względnie przekazywane przez oficerów łącznikowych. Ale to nie zwalnia szefów tyłów szczebla niższego od tego, aby ze swej strony przedsiębrać środki w celu jak najszybszego otrzymania koniecznych danych.
W ten sposób można będzie przyśpieszyć doprowadzenie decyzji dowódcy korpusu do wykonawców.

Jest to jedna strona zagadnienia. Drugą strona zagadnienia - to sprawa skrócenia rozkazu tyłowego korpusu, a tym samym przyspieszenie jego opracowania.

Analiza dotychczasowych zagadnień ujętych w rozkazie tyłowym doprowadza do wniosków, że skrócony rozkaz tyłowy korpusu mógł by obejmować tylko następujące punkty :

1/ bazowanie związków taktycznych i oddziałów korpusu ;
2/ linie rozgraniczenia pasów tyłów dywizji ;
3/ rejony i terminy rozmieszczenia tyłów dywizji drugiego rzutu, oddziałów korpuśnych i związków taktycznych /oddziałów/ wzmocnienia;
4/ drogi dowozu i ewakuacji dla tyłów /wymienionych w punkcie 3/;
5/ wysokość i termin zgromadzenia /uzupełnienia/ zapasów środków materiałowych w związkach taktycznych i oddziałów korpuśnych;
6/ normy zużycia amunicji i mps dla każdego związku taktycznego i oddziału korpuśnego :
- do czasu rozpoczęcia natarcia;
- na pierwszy dzień natarcia;
7/ organizacja ochrony i obrony, w szczególności obrony przeciwatomowej tyłów korpusu;
8/ miejsce i termin rozmieszczenia tyłowego rzutu dowodzenia.

Poza tym wydaje się uzasadnione zastąpienie sporządzanego dotychczas na szczeblu korpusu planu organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego planem organizacji tyłów wojsk korpusu - w postaci graficznej na mapie.

Skrócenie rozkazu tyłowego oraz sporządzania tylko planu organizacji tyłów wojsk korpusu, obok referatu o stanie tyłów - wykonywanych w postaci graficznej przyczyniłoby się do uproszczenia dokumentacji tyłowej na szczeblu korpusu.

Wnikliwe planowanie oparte na uproszczonej dokumentacji w obecnych warunkach nabierze szczególnego znaczenia, ponieważ pozwala zawczasu przewidzieć i na czas zrealizować przedsięwzięcia niezbędne dla terminowego i pełnego zabezpieczenia materiałowego i medycznego korpusu w skomplikowanych warunkach współczesnego natarcia.

Planując zabezpieczenie materiałowe natarcia korpusu, należy dokładnie przeanalizować zadanie korpusu oraz jego położenie bojowe i tyłowe i na podstawie przewidywanych działań określić potrzeby materiałowe korpusu, a także zanalizować, w jaki sposób i jakimi środkami może być wykonany dowóz środków materiałowych na uzupełnienie zużytych w toku natarcia zapasów.
Jeżeli w danych warunkach prowadzenia działań bojowych korpusu zaistnieje możliwość przerwy w dowozie dla wysuniętych do przodu oddziałów korpusu /np. w okresie odpierania/ kontrataku dywizji pancernej nieprzyjaciela lub w okresie wprowadzania w wyłom w pasie natarcia korpusu grupy szybkiej, szef tyłów korpusu powinien zawczasu przewidzieć możliwość manewru środkami materiałowymi lub przejazdu przez teren innego korpusu względnie nawet możliwość wystąpienia do armii o dostawę środków materiałowych drogą powietrzną /np. śmigłowcami/.

Przy planowaniu należy zwrócić szczególną uwagę na zagadnienia zabezpieczenia w amunicję i mps oddziałów wydzielonych, oddziałów odpierających kontratak nieprzyjaciela oraz związków taktycznych zabezpieczających wprowadzenie w wyłom grupy szybkiej.

Ponadto przy planowaniu należy pamiętać o zapewnieniu warunków :
- dla sprawnej organizacji zabezpieczenia medycznego i technicznego ;

- do przemieszczenia batalionów ochrony lotnisk i batalionów budowy lotnisk na lotniska, wybierane w pasie tyłów taktycznych, przemieszczenie to wymaga dróg dla przesunięć batalionów oraz rejonów dla ich rozmieszczenia;
- dla rozmieszczenia śmigłowców i desantowanych przez nie środków materiałowych, o ile są one przewidziane w pasie tyłów wojsk korpusu.

Planowanie zabezpieczenia materiałowego i dowozu oraz zabezpieczenia technicznego i medycznego może być prawidłowe tylko wówczas, gdy jest uzgadniane z szefem sztabu korpusu. Szef sztabu korpusu, planując natarcie korpusu, jest w stanie zapewnić skoordynowaną pracę wszystkich dowódców rodzajów wojsk /służb/ i szefa tyłów oraz pomocnika dowódcy korpusu do spraw technicznych w zakresie pełnego wykonania decyzji dowódcy korpusu i nastawienia ich pracy na terminowe i pełne zabezpieczenie związków taktycznych i oddziałów korpusu we wszystko, co jest niezbędne dla wykonania natarcia w dużym tempie.

4. Dowodzenie tyłami wojsk korpusu w okresie przygotowawczym do natarcia.

Szef tyłów korpusu, jako organizator tyłów korpusu oraz ich pracy w kierunku zabezpieczenia zadania bojowego korpusu, odpowiada za organizację tyłów, zabezpieczenia materiałowego /po linii służb mu podległych/ i zabezpieczenia medycznego. Z odpowiedzialności tej wynika charakter jego pracy w okresie przygotowawczym i w toku natarcia.

Praca szefa tyłów korpusu, związana z dowodzeniem tyłami wojsk korpusu w okresie przygotowania do natarcia, będzie obejmowała :

Pracę szefa tyłów i podległego mu aparatu nad przygotowaniem elementów niezbędnych do powzięcia decyzji przez dowódcę korpusu:

a/ zapoznanie się z zadaniem bojowym korpusu, wysłuchanie ogólnego zamiaru walki oraz zapoznanie się z rozkazem tyłowym armii;

b/ wydanie przygotowawczego zarządzenia dla szefów służb korpusu ;

c/ dokonanie analizy zadania i oceny położenia tyłowego, przygotowanie referatu o stanie tyłów wojsk korpusu oraz przedstawienie go dowódcy korpusu.

Pracę szefa tyłów oraz podległego mu aparatu nad doprowadzeniem decyzji dowódcy korpusu do wykonawców:

a/ wysłuchanie decyzji dowódcy korpusu;

b/ wydanie zarządzeń dla szefów służb korpusu;

c/ zorganizowanie opracowania dokumentacji związanej z dowodzeniem tyłami, a więc z doprowadzeniem decyzji dowódcy korpusu do wykonawców;

d/ zorganizowanie kontroli i pomocy szefom tyłów związków taktycznych i oddziałów korpusu.

Stosunkowo krótki zazwyczaj okres przygotowawczy do natarcia w warunkach stosowania nowych środków walki wymaga niezmiernie dużego wysiłku ze strony tyłów wojsk korpusu w zakresie zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego wojsk, jak i w zakresie urządzenia pod względem obrony przeciwatomowej rejonów rozmieszczenia tyłów. Te właściwości będą kształtowały styl pracy szefa tyłów korpusu w okresie przygotowawczym, jak i formę dokumentacji tyłowej.

Z chwilą otrzymania zadania bojowego /rozkazu bojowego armii/ dowódca korpusu zapoznaje z nim oraz ze swoim zamiarem walki między innymi i szefa tyłów korpusu w zakresie potrzebnym mu do pracy oraz podaje zagadnienia i termin przygotowania referatu. W tym też czasie szef tyłów korpusu zazwyczaj otrzymuje rozkaz tyłowy armii.

Na podstawie tych danych szef tyłów wydaje przygotowawcze zarządzenia szefom służb, przeprowadza kalkulację czasu oraz określa termin odprawy szefów służb /wydziału tyłów/. Następnie dokonuje analizy zadania i oceny sytuacji tyłowej, jedynie bowiem opracowany na jej podstawie referat o stanie tyłów może być jasny i konkretny.

ANALIZA ZADANIA I OCENA SYTUACJI TYŁOWEJ

I. ANALIZA ZADANIA

Przy analizie zadania szef tyłów korzysta ze swej mapy roboczej oraz zapisków poczynionych w czasie wysłuchiwania ogólnego zamiaru walki, określa rolę i znaczenie tyłów w okresie przygotowania natarcia i w toku natarcia.

Analiza zadania obejmuje zazwyczaj następujące zagadnienia :

- możliwy charakter działania bojowego nieprzyjaciela;
- zadanie bojowe korpusu oraz jego rolę w operacji zaczepnej armii;
- głębokość zadań bojowych korpusu oraz tempo natarcia;
- szerokość pasa natarcia korpusu;
- czas zajęcia podstawy wyjściowej korpusu do natarcia przez związki taktyczne i oddziały korpusu;
- czas trwania okresu przygotowawczego do natarcia i wynikający stąd czas na pracę tyłów;
- możliwość stosowania broni atomowej w pasie natarcia korpusu;
- inne zagadnienia, wynikające z konkretnej sytuacji.

W wyniku analizy zadania szef tyłów wyciąga wnioski dotyczące zasadniczego zadania tyłów wojsk korpusu, od wykonania którego zależeć będzie dalsze zadanie tyłów związków taktycznych oraz zadania stojące przed każdą służbą korpusu.

Dlatego po analizie zadania bojowego korpusu i określeniu wynikającego z niego zasadniczego zadania tyłów wojsk korpusu - szef tyłów korpusu zapoznaje podległych sobie szefów służb z zadaniem bojowym korpusu/w zakresie niezbędnym dla ich pracy/ oraz daje im wytyczne do pracy i określa termin przedstawienia wniosków do referatów. Wniosków /referatów/ szefów służb wysłuchuje szef tyłów w czasie oceny sytuacji tyłów.

II. OCENA SYTUACJI /POŁOŻENIA/ TYŁOWEJ

Ocena sytuacji tyłowej obejmuje :

- źródła zaopatrywania armii /odległości od źródeł armijnych, gdzie, co,kiedy i kto dowozi/,
- pas tyłów dywizji, drogi dowozu i ewakuacji oraz teren w pasie natarcia korpusu, warunki rozmieszczenia oddziałów i urządzeń tyłowych, stopień i zakres prac ziemnych związanych z inżynieryjnym zabezpieczeniem tyłów pod względem obrony przeciwatomowej,
- stopień zabezpieczenia i potrzeby środków materiałowych oraz możliwości dowozu,
- ekonomiczny stan pasów tyłów dywizji /taktycznego rejonu tyłów/ oraz możliwości wykorzystania zasobów miejscowych,
- możliwości zabezpieczenia medycznego,
- przedsięwzięcia w zakresie ochrony i obrony tyłów, a w szczególności obrony przeciwatomowej i przeciwchemicznej,
- ogólne wnioski, zawierające zadania dla tyłów związków taktycznych oraz dla poszczególnych służb.

Przy ocenie sytuacji tyłowej - szef tyłów korpusu wysłuchuje referatów /wniosków/ szefów służb, wrysowuje na swą mapę roboczą niezbędne dane, które będą mu potrzebne w czasie przedstawiania dowódcy korpusu referatu o stanie tyłów, dokonuje po każdym punkcie /zagadnieniu/ oceny sytuacji tyłowej, wyciąga wnioski szczegółowe.

We wnioskach ogólnych z oceny sytuacji tyłowej, szef tyłów korpusu powinien:

1/ dać pełną odpowiedź na pytania:
   - jak tyły związków taktycznych i oddziałów korpusu wywiążą się ze swych zadań w okresie przygotowawczym do natarcia i w toku natarcia;
   - czego tyłom związków taktycznych i oddziałów korpusu potrzeba, aby mogły wywiązać się z tych zadań;

2/ sprecyzować zadania dla szefów służb.

We wnioskach ogólnych z oceny sytuacji tyłowej-szef tyłów korpusu zwraca szczególną uwagę na dokładność zestawienia wniosków dotyczących zadań dla szefów służb.

Jest to ważne dlatego, że szczegółowa ocena sytuacji tyłowej potrzebna jest szefowi tyłów korpusu nie tylko dla przygotowania referatu dla dowódcy korpusu, ale także w celu postawienia konkretnych zadań szefom służb na okres przygotowania i na czas prowadzenia natarcia.
W wyniku analizy zadania i oceny sytuacji tyłowej szef tyłów korpusu uzyskuje dane do referatu dla dowódcy korpusu, który sporządza sekcja org.-plan. wrysowując część danych na mapę roboczą szefa tyłów i zestawiając resztę danych w formie tabelek.

Referat o stanie tyłów - w zależności od ilości posiadanego czasu na jego opracowanie - może mieć formę graficzno-opisową, rzadziej tylko formę opisową i obejmować większy lub mniejszy zakres zagadnień. Może on być pełny, względnie zawierać te zagadnienia, które dowódca polecił szefowi tyłów zreferować. W zasadzie w okresie przygotowawczym do natarcia szef tyłów korpusu sporządza pełny referat, jednak powinien on być gotów do przedstawienia dowódcy korpusu tych zagadnień, które dowódca polecił zreferować.

Po przedstawieniu dowódcy korpusu referatu, wysłuchaniu jego wniosków ogólnych /zarysu decyzji/ i ewentualnie części zadań dla tyłów /zarysu wytycznych/ oraz w myśl jego wytycznych do przeprowadzenia rekonesansu - szef tyłów korpusu organizuje i przeprowadza rekonesans. W skład grupy rekonesansowej szefa tyłów korpusu wchodzą szefowie służb podległych szefowi tyłów, szefowi tyłów związków taktycznych, a ponadto mogą wejść również oficerowie wyznaczeni przez zastępcę dowódcy korpusu d/s technicznych oraz szefów służb nie podlegających szefowi tyłów.

Wyniki rekonesansu szef tyłów korpusu melduje dowódcy korpusu, który po postawieniu zadań bojowych między innymi stawia zadanie dla tyłów /wytyczne dla tyłów - bądź pełne, bądź tylko będące uzupełnieniem tego, czego nie zawierał "zarys wytycznych" przed rekonesansem/.

Wszystkie zasadnicze zagadnienia związane z rozpracowaniem decyzji dowódcy i jego wytycznych dla tyłów, a dotyczące organizacji tyłów wojsk korpusu oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego natarcia korpusu - szef tyłów korpusu uzgadnia z szefem sztabu.

Następnie, rozpracowuje przedsięwzięcia w zakresie przygotowania tyłów wojsk korpusu do pracy w okresie przygotowawczym i w toku natarcia i wydaje zarządzenia dla szefów służb korpusu.

Jednocześnie poleca kierownikowi sekcji org.-plan. opracować potrzebną dokumentację tyłową.

Opracowywana w okresie przygotowawczym dokumentacja tyłowa na szczeblu korpusu armijnego obejmuje :

- referat o stanie tyłów;
- plan przegrupowania tyłów;
- kalendarzowy plan czynności;
- rozdzielnik;
- schemat organizacji dowozu /planu na szczeblu korpusu nie sporządza się/;
- plan ochrony i obrony tyłowego punktu dowodzenia /TPD/;
- rozkaz tyłowy;
- plan organizacji tyłów;
- sprawozdania o stanie tyłów oddziałów korpuśnych.

Po zakończeniu wszystkich czynności związanych z organizacją tyłów, ich pracy i dowodzenia nimi, a w szczególności po opracowaniu przez wydział tyłów dokumentacji tyłów, jej przedstawieniu dowódcy korpusu do podpisu /np. rozkaz tyłowy/ lub do zatwierdzenia /np. plan organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego/ oraz doprowadzeniu rozkazów i zarządzeń do wykonawców - szef tyłów korpusu organizuje i przeprowadza kontrolę gotowości tyłów, której wyniki melduje dowódcy korpusu i szefowi tyłów armii. Kontrola powinna być powiązana z udzielaniem pomocy kontrolowanym.

W czasie kontroli - w wypadku wykrycia braków i niedociągnięć - szef tyłów korpusu, względnie wyznaczeni przez niego oficerowie powinni na miejscu kontroli podejmować konkretne środki w celu zlikwidowania wykrytych niedociągnięć i udzielenia pomocy wykonawcom.

W czasie kontroli przeprowadzonej w okresie przygotowawczym do natarcia należy skontrolować w związkach taktycznych i oddziałach korpusu :

- operatywność pracy wydziałów tyłów związków taktycznych;

- stan zapasów ruchomych i dodatkowych nagromadzonych dla zabezpieczenia natarcia, stan ruchomych rezerw środków materiałowych i funduszu wymiennego;
- pełne i terminowe zabezpieczenie żołnierzy, pododdziałów i oddziałów w środki materiałowe;
- stan i gotowość sprzętu, środków transportowych i remontowych do pracy w natarciu;
- gotowość urządzeń medycznych do pracy w natarciu;
- stan dowozu i ewakuacji;
- przegrupowanie tyłów;
- rozmieszczenie pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych i stopień ukrycia przed działaniem broni atomowej oraz organizacja ochrony i obrony tyłów;
- organizacja łączności tyłów.

5. DOWODZENIE TYŁAMI WOJSK KORPUSU W OKRESIE PROWADZENIA NATARCIA.

Dowodzenie tyłami - tak jak i w okresie przygotowawczym w toku natarcia polega na właściwej ocenie powstałej sytuacji, powzięciu decyzji, wydaniu zarządzeń oraz przeprowadzeniu kontroli ich wykonania. Ale na rozpatrzenie tych zagadnień dysponuje się stosunkowo bardzo krótkim czasem, a w związku z tym szczególnie ważne znaczenie w toku natarcia ma operatywność dowodzenia tyłami, która wymaga od szefa tyłów korpusu :

- dokładnej znajomości taktyczno-technicznych danych dotyczących pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych;
- wnikliwej analizy zadania, szybkiej oceny położenia tyłowego oraz wyciągnięcia z niej konkretnych, realnych i uzasadnionych wniosków;
- zwięzłego sformułowania swej decyzji tyłowej, zadań i zarządzeń oraz szybkiego ich doprowadzenia do wykonawców.

W toku prowadzenia natarcia szef tyłów korpusu :

- czuwa nad utrzymaniem łączności - w szczególności ze sztabem korpusu, sztabem tyłów armii, z szefami tyłów związków taktycznych i oddziałów korpusu;
- przejawia stałą inicjatywę w kierunku uzyskiwania potrzebnych mu wiadomości, oddziałując przy tym na sekcję org.-plan. w zakresie zabezpieczenia przez nią bieżącego napływu meldunków o stanie tyłów ze związków taktycznych i oddziałów korpusu;

- czuwa nad uaktualnianiem mapy sytuacyjnej tyłów i planu organizacji tyłów;
- zbiera dane o aktualnym stanie zapasów środków materiałowych w związkach taktycznych;
- przedstawia pilne zapotrzebowania szefowi tyłów armii;
- stawia - na podstawie decyzji dowódcy korpusu - tyłom wojsk korpusu nowe zadania, wynikające z wytworzonej nowej sytuacji bojowej, wydając konieczne operatywne zarządzenia;
- czuwa nad utrzymaniem ciągłości dowozu i ewakuacji w związkach taktycznych korpusu;
- wpływa na odpowiednie do sytuacji bojowej ugrupowanie i rozmieszczenie tyłów związków taktycznych korpusu, nie dopuszczając do ich odrywania się od wojsk;
- dopilnowuje terminowego wykonywania przez tyły związków taktycznych wydanych przez korpus zarządzeń tyłowych;
- przeprowadza, w miarę potrzeby, manewr w ramach korpusu - zapasami materiałowymi, środkami transportowymi i urządzeniami tyłowymi.

W szczególności manewr ten ma wielkie znaczenie na szczeblu korpusu jako wyższego związku taktycznego, dlatego w planowaniu na szczeblu korpusu należy przewidywać takie przedsięwzięcia, jak :

- manewr urządzeniami tyłowymi w celu zasilenia kierunku głównego uderzenia korpusu;
- przekazywanie zapasów materiałowych z jednej dywizji do drugiej, do której dowóz jest utrudniony;
- organizowanie i koordynowanie wzajemnej pomocy dywizji w zakresie zabezpieczenia medycznego i technicznego;
- czasowe wykorzystanie - dla likwidacji skutków napadu atomowego i chemicznego - urządzeń medycznych i technicznych związków taktycznych i oddziałów, przede wszystkim tych, które znajdują się w drugim rzucie lub odwodach korpusu, względnie i innych, które nie uległy napadowi atomowemu.

Z istoty manewru wynika konieczność racjonalnego wykorzystywania sił i środków tyłów związków taktycznych korpusu. Korpus bowiem nie posiada własnych zapasów, pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych. Natomiast etatowe siły i środki tyłów związków taktycznych są obliczone z zasady na średnie robocze obciążenie i na średnie warunki pracy; takie też warunki uwzględniają wytyczne do ich pracy.

Tymczasem w warunkach współczesnego natarcia prowadzonego w wysokim tempie i odznaczającego się szybkością zmian poszczególnych sytuacji, nierównomierne będzie zużycie środków materiałowych i natężenie wysiłku tyłów w poszczególnych dywizjach korpusu, uzależnione od ich zadań, jakie będą wykonywać w ramach zadania korpusu /np. dywizja zmechanizowana utrzymująca tempo natarcia i dywizja piechoty odpierająca kontratak dywizji pancernej korpusu nieprzyjaciela/.
Ażeby umiejętnie kierować w toku natarcia tyłami wojsk korpusu, a w szczególności racjonalnie stosować manewr środkami materiałowymi - szef tyłów korpusu powinien umieć przewidzieć, jakie charakterystyczne przedsięwzięcia należy podjąć w poszczególnych etapach natarcia korpusu i uwzględnić je w planowaniu.

Po wykonaniu przez dywizję pierwszego rzutu korpusu zadania bliższego, szef tyłów korpusu powinien zwrócić szczególną uwagę na :
- ewakuację rannych i porażonych,
- przemieszczanie we właściwym czasie tyłów oddziałów za nacierającymi wojskami.

W okresie podchodzenia dywizyj do korpuśnej rubieży obrony nieprzyjaciela /a potem do armijnej rubieży/ - szef tyłów korpusu powinien być gotów zreferować dowódcy korpusu stan zapasów środków materiałowych /mps i żywności po swojej linii, a amunicji - na podstawie danych otrzymanych od szefa uzbrojenia/. Jest to szczególnie ważne w tymwwypadku, jeżeli atak z marszu nie udał się i dowódca korpusu pobiera decyzję do przełamania korpuśnej rubieży nieprzyjaciela z przygotowaniem w ograniczonym czasie.
W tym bowiem wypadku decyzja dowódcy korpusu i jego wytyczne dla tyłów powinny być jak najszybciej doprowadzone do szefów tyłów dywizji, tak, ażeby dać jak najwięcej czasu na :
- przemieszczenie i przybliżenie tyłowych pododdziałów i urządzeń do ugrupowań tyłowych wojsk,
- uzupełnienie zapasów amunicji i mps,
- ewakuację rannych i porażonych środkami promieniotwórczymi.

W tym też okresie jedną z lepszych metod dowodzenia tyłami wojsk korpusu staje się osobista styczność szefa tyłów korpusu z szefami tyłów dywizji.

W tym też okresie przesuwa się dywizyjne punkty medyczne dywizji pierwszego rzutu korpusu tak, aby zabezpieczyły walkę o korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela.

Jeżeli w toku natarcia korpusu przewiduje się przegrupowanie sił i środków korpusu, np. dla odparcia kontrataku dywizji pancernej /drugiego rzutu korpusu/ nieprzyjaciela, to szef tyłów korpusu powinien przedstawić swoje propozycje co do:

- przegrupowania tyłów,
- wykorzystania dróg dowozu i ewakuacji, względnie wytyczenia /budowy/ nowych odcinków dróg,
- organizacji regulacji ruchu i porządku /kolejności dowozu i ewakuacji/,
- współpracy szefów tyłów i służb dywizji sąsiadujących z dywizją odpierającą kontratak nieprzyjaciela,

Z chwilą otrzymania ze sztabu korpusu wiadomości o odchodzeniu nieprzyjaciela i przejścia korpusu do pościgu, szef tyłów korpusu powinien przygotować dla dowódcy korpusu /lub szefa sztabu/ swoje propozycje co do organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego i medycznego związków taktycznych i oddziałów korpusu, zwracając szczególną uwagę na następujące zagadnienia :

- kolejność materiałowego, technicznego i medycznego zabezpieczenia oddziałów wydzielonych,
- stan zapasów amunicji, mps i żywności w związkach taktycznych i oddziałach wykonujących pościg,
- przedsięwzięcia w zakresie obrony /zwłaszcza obrony patom i pchem/ oraz ochrony tyłów oddziałów wykonujących pościg.

W wypadku zawiązania się boju spotkaniowego, szef tyłów korpusu powinien pamiętać o tym, że rozwinięcie tyłowych punktów dowodzenia pułków lub dywizji będącej w marszu następuje dopiero z chwilą wprowadzenia do walki sił głównych pułków lub dywizji. Do chwili więc rozwinięcia tyłowego punktu dowodzenia szef tyłów danej dywizji przebywa na stanowisku dowodzenia dywizji, tym samym łączność ze stanowiskiem dowodzenia dywizji umożliwia szefowi tyłów korpusu bezpośrednią łączność z danym szefem tyłów dywizji, a więc nieco inaczej jak w natarciu, kiedy szef tyłów znajduje się na tyłowym punkcie dowodzenia rozwiniętym w rejonie dywizyjnego punktu zaopatrywania.

Po wykonaniu przez korpus zadania dnia szef tyłów korpusu powinien zwracać uwagę na takie przedsięwzięcia w związkach taktycznych i oddziałach korpusu, jak :

- uzupełnienie zapasów ruchomych do normy w pododdziałach, następnie w oddziałach i związkach taktycznych, a więc dowóz w ogniwach pułkowych, a następnie dywizyjnych, zapotrzebowanie dywizji skierowane do armii na uzupełnienie zapasów ruchomych na szczeblach dywizji;
- jak najszybsze odciążenie oddziałów walczących w pierwszym rzędzie od rannych i porażonych oraz ewakuacja do urządzeń armijnych;
- doprowadzenie do stanu sprawnego działania sprzętu i techniki bojowej;
- przemieszczenie i przybliżenie do ugrupowań bojowych tyłów pułków i dywizji;
- wzmożenie prowadzenia rozpoznania promieniowania w rejonach zajmowanych przez tyły oraz organizacja ochrony i obrony, a w szczególności przeciwatomowej i przeciwchemicznej, tyłów związków taktycznych.

Poza tym szef tyłów korpusu powinien :

- polecić kierownikowi sekcji org.-plan. zestawić meldunki o stanie tyłów, otrzymane ze związków taktycznych i oddziałów korpusu oraz swego przedstawiciela w sztabie korpusu i przygotować konieczne dane;
- przeprowadzić analizę zadania i ocenę sytuacji tyłowej;
- przygotować niezbędne elementy do decyzji dowódcy korpusu /skrócony referat o stanie tyłów/;
- zapoznać się z zarządzeniami szefa tyłów armii, o ile one nadeszły;
- wysłuchać decyzji dowódcy korpusu;
- stawiać zadania szefom służb i wydawać konieczne zarządzenia, związane z uzupełnieniem zapasów ruchomych i zabezpieczeniem materiałowym, technicznym i medycznym pilnych potrzeb wojsk korpusu wraz z podciągnięciem tyłów i stosownym do nowej sytuacji bojowej i ugrupowania bojowego korpusu ich rozmieszczeniem;
- przedstawiać sprawozdanie o działalności tyłów poszczególnych oddziałów korpusu oraz rozdzielnik materiałowy do szefa tyłów armii.

W wypadku, kiedy w pasie natarcia korpusu wprowadza się w wyłom grupę szybką Frontu /armii/ lub wprowadza się do walki drugi rzut armii, szef tyłów korpusu powinien ustalić, jakie drogi dowozu i ewakuacji i na jaki okres będą zajęte przez związki taktyczne grupy szybkiej armii /Frontu/ względnie drugiego rzutu armii. W związku z tym, powinien on uzgodnić z szefem sztabu korpusu armijnego i szefem tyłów korpusu zmechanizowanego /szefem tyłów związków taktycznych i zmechanizowanych/, wprowadzonego w wyłom:

- sposób wykorzystania dróg dowozu i ewakuacji,
- przejmowanie rannych i porażonych BSP ze związków taktycznych grupy szybkiej przez urządzenia medyczne związków taktycznych korpusu armijnego oraz organizowanie pomocy porażonym.

W celu uregulowania tych spraw - szef tyłów korpusu armijnego daje wytyczne szefom tyłów związków taktycznych, oddziałów i środków wzmocnienia korpusu, zwracając szczególną uwagę na :

- sposób wykorzystania dróg dla dowozu i ewakuacji, gdzie będą przechodzić związki taktyczne grupy szybkiej lub drugiego rzutu armii;
- podsunięcie tyłów bliżej do ugrupowań bojowych i to zawczasu - jeszcze do zajęcia dróg przez związki taktyczne grupy szybkiej armii /Frontu/ lub drugiego rzutu armii.

Z powyżej przeprowadzonych rozważań wynika, że dowodzenie tyłami związków taktycznych i oddziałów korpusu w natarciu w warunkach stosowania nowych środków walki wymaga scentralizowanego i nie przerwanego kierowania organizacją i pracą tych tyłów, zapewniającego możność natychmiastowego wpływu na przebieg ich pracy przy wszelkiego rodzaju komplikują komplikacjach zachodzących w szybko zmieniających się sytuacjach bojowych w toku prowadzenia natarcia. W tym celu dowódca korpusu musi mieć organ sprężystego i trwałego dowodzenia tyłami. Temu zadaniu obecny skład wydziału tyłów korpusu nie odpowiada /potwierdziły to ćwiczenia/, mógłby mu natomiast sprostać taki organ, który byłby nastawiony na szybkie rozpracowanie decyzji dowódcy korpusu dla tyłów i szybkie doprowadzenie jej do wojsk.

Wychodząc z tych przesłanek, wydaje się celowe reorganizowanie obecnego wydziału tyłów i zastąpienie go sztabem tyłów korpusu, który składałby się z szefa sztabu tyłów korpusu i jego pomocników do spraw organizacji i planowania. Pomocnicy ci powinni być sztabem zarówno w organizacji tyłów i ich pracy, jak i w zakresie umiejętności wykonywania obowiązków oficerów łącznikowych we współczesnych warunkach walki.
Ażeby etatu nie zwiększać, można by zredukować obecnych szefów służby żywnościowej, mundurowej i finansowej na szczeblu korpusu. Tym samym zmieniłby się charakter i zakres działania dotychczasowego wydziału tyłów.

VI. Z A K O Ń C Z E N I E

W uwzględnieniu postulatów zgłoszonych na posiedzeniu sekcji tyłów w czasie I Konferencji Naukowo-teoretycznej ASG w referacie niniejszym poszczególne zagadnienia zostały omówione w zakresie rozszerzonym.

Referat niniejszy jest próbą szerszego ujęcia i uzasadnienia szeregu zagadnień, które wchodzą w zakres pracy wydziału tyłów korpusu, względnie których znajomość jest konieczna dla zapewnienia sprawnej jego pracy.

Z uwagi na brak regulaminu tyłów oraz ze względu na nieskodyfikowanie szeregu wydawnictw, zagadnienia omawiane, względnie tylko poruszane w referacie, mogą być interpretowane czy to w procesie szkolenia wojsk, czy też w procesie doskonalenia oficerów służby tyłów.

Z tych względów wymiana względnie uzgodnienie poglądów na najważniejsze zagadnienia omawiane w referacie, lub wiążące się z nim bezpośrednio - przyczyni się do usprawnienia procesu wyszkoleniowego oraz podniesienia na wyższy poziom bazy szkoleniowej.

Z szeregu zagadnień omawianych względnie poruszanych w referacie wysuwają się na czoło następujące zagadnienia:

A/ W zakresie planowania dowodzenia tyłami na szczeblu korpusu:
- rola i metoda pracy szefa tyłów korpusu w zakresie

przygotowania elementów dla decyzji dowódcy korpusu w zagadnieniach tyłowych oraz jej rozpracowania i doprowadzenia do wykonawców;
- przeanalizowanie dotychczasowego składu i zakresu pracy wydziału tyłów korpusu w świetle nowych zadań;
- zakres dokumentacji tyłowej na szczeblu korpusu oraz możliwości jej uproszczenia /skrócenia/ celem uzyskania większej operatywności w dowodzeniu tyłami;
- zagadnienia łączności tyłów.

B/ W zakresie organizacji i pracy tyłów wojsk korpusu:
- organizacja tyłów wojsk korpusu /głębokość pasa tyłów/;
- utrzymanie dróg dowozu i ewakuacji, ugrupowanie tyłów, ich rozmieszczenie, ukrycie i rozwijanie, obrona przeciwatomowa i przeciwchemiczna tyłów /stanowiąca temat referatu sekcyjnego/;
- przewidywane zużycie środków materiałowych, a w szczególności amunicji oraz straty sanitarne i straty w technice bojowej we współczesnym natarciu;
- problem ruchomej rezerwy środków materiałowych na szczeblu korpusu, zmniejszenie ruchomych zapasów amunicji na szczeblu dywizji z punktu widzenia konieczności skrócenia ogonów tyłów dywizji;
- problem zasady pracy batalionu medyczno-sanitarnego /o jednej i dwóch kompaniach/ w warunkach stosowania broni atomowej i chemicznej;
- konieczność wydania zbioru taktyczno-technicznych danych dotyczących możliwości poszczególnych urządzeń tyłowych.

Zagadnienia te, naszym zdaniem, wymagają przedyskutowania i wymiany poglądów w celu ujednolicenia ich pojmowania oraz stosowania w praktyce wojsk.

Wykonano w 280 egz.
Rozesł. uczestnikom II Konferencji Naukowo-Teoretycznej ASG w/g specjalnego rozdzielnika.
Druk Nieznach, dn. 20.X.55r.
Nr ks 2548/WYSZK.
Wydruk. z nr ks. 2152.

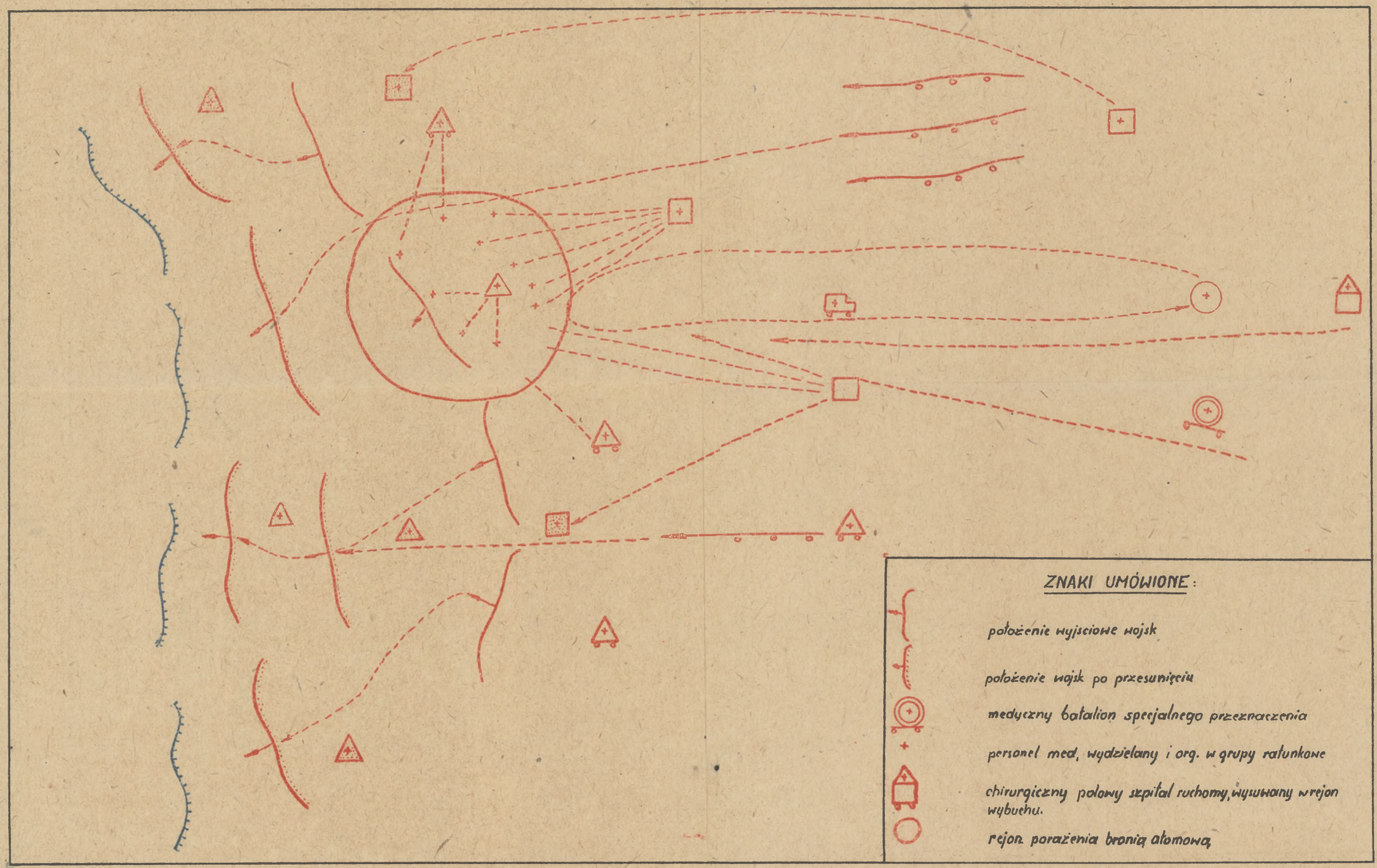
~~TAJNE~~

Egz. Nr.....

Nr. Ks. 3005/w

SCHEMAT ORGANIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ LECZNICZO-EWAKUACYJNYCH W REJONIE PORAŻENIA BRONIĄ ATOMOWĄ / REJONIE WYBUCHU/

/JEDEN Z WARIANTÓW/

ODBITO 280 EGZ

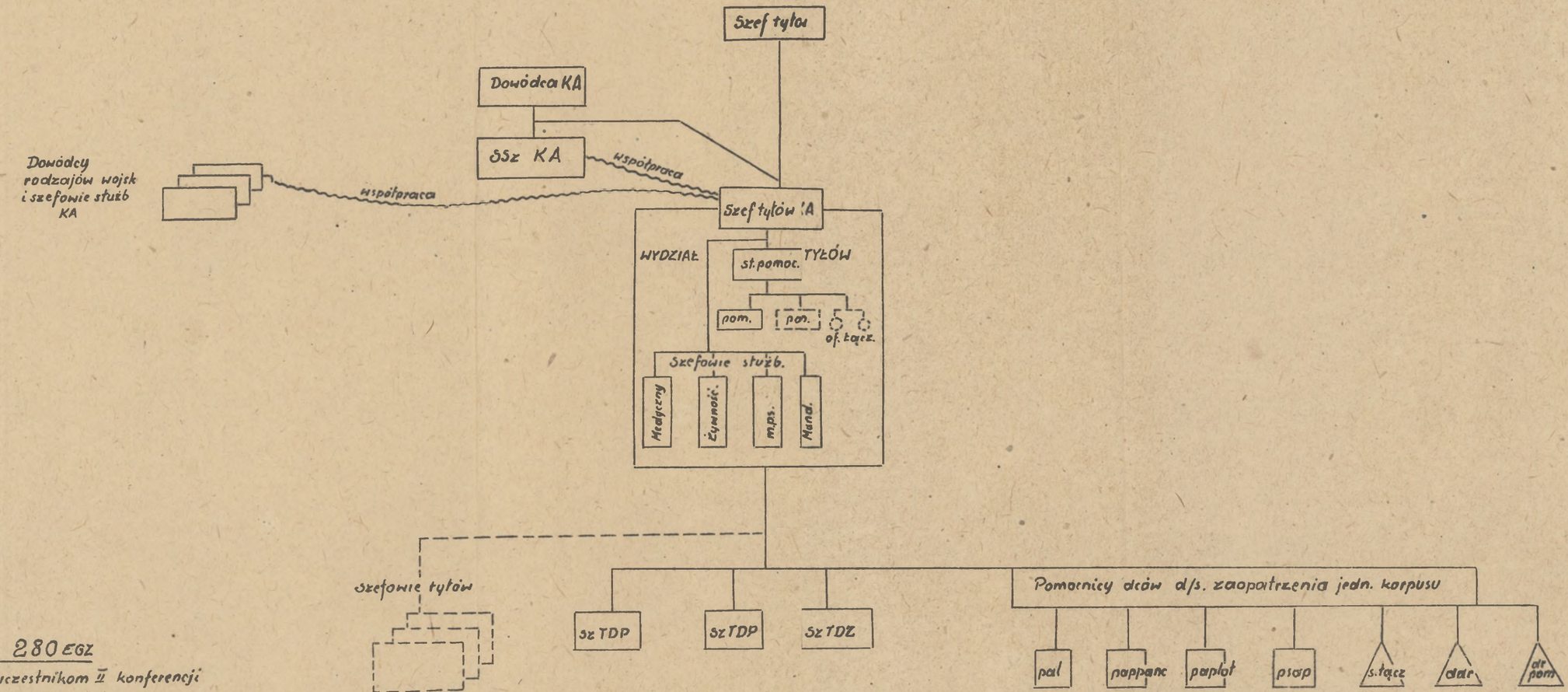
Rozesłano uczestnikom II konferencji
w/g specjalnego rozdzielnika
mgk płk. WIŚNIEWSKI
rys Rzemek dnia 7.11.55r.

~~TAJNE~~

Egz. Nr.....

Nr. Ks. 3007/w

SCHEMAT
ORGANIZACJI WYDZIAŁU TYŁÓW KORPUSU ARMIJNEGO I PODLEGŁOŚCI PO LINII SŁUŻBY TYŁÓW

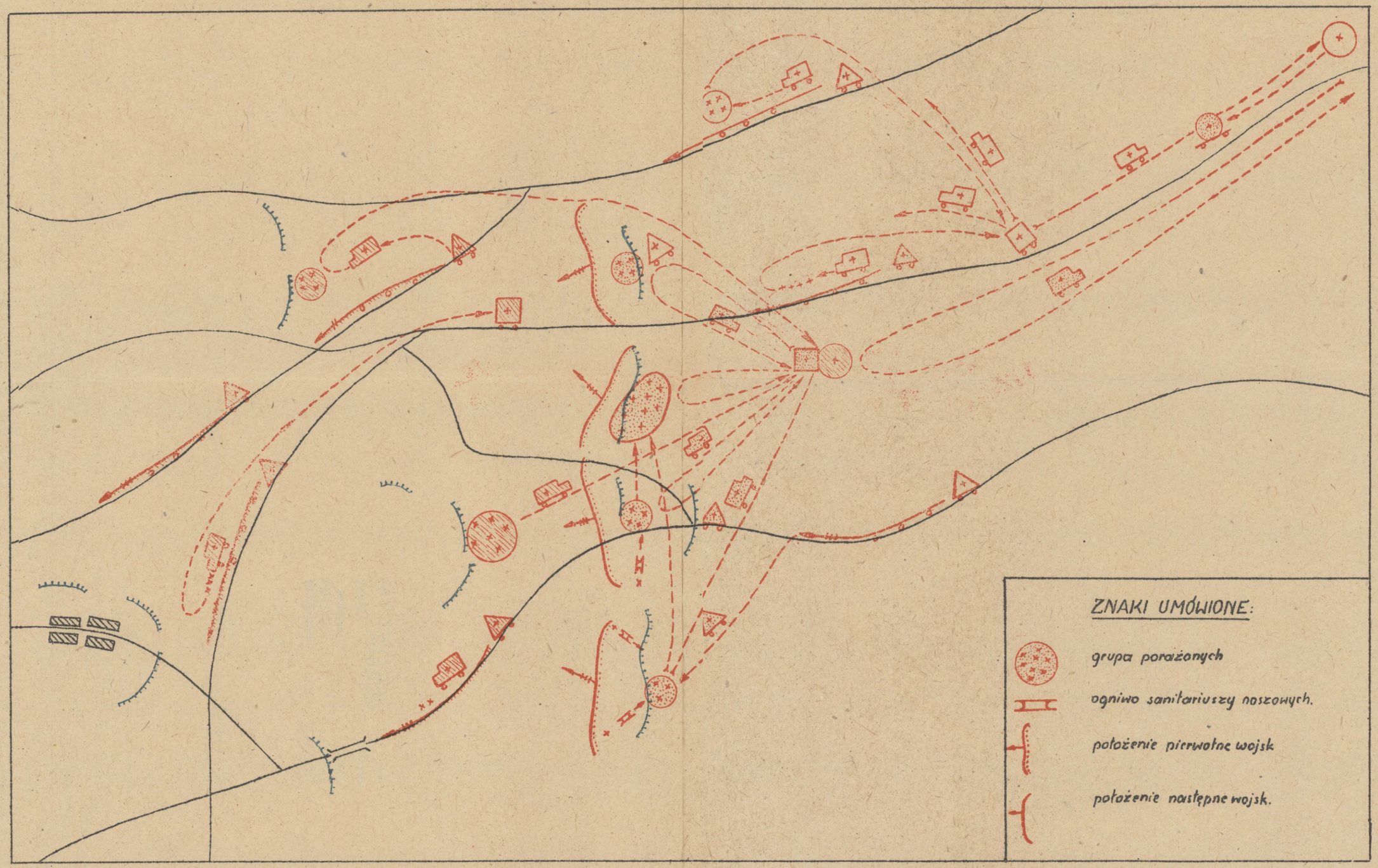
ODBITO 280 EGZ

Rozesłano uczestnikom II konferencji w/g specjalnego rozdzielnika
wyk płk.. WISNIEWSKI.
rys. Rzemek dnia 8.11.55r.

TAJNE
Egz. Nr.....
Nr. Ks. 3004/w

SCHEMAT ORGANIZACJI ZBIÓRKI I EWAKUACJI PORAŻONYCH W NATARCIU O DUŻYM TEMPIE

/JEDEN Z WARIANTÓW/

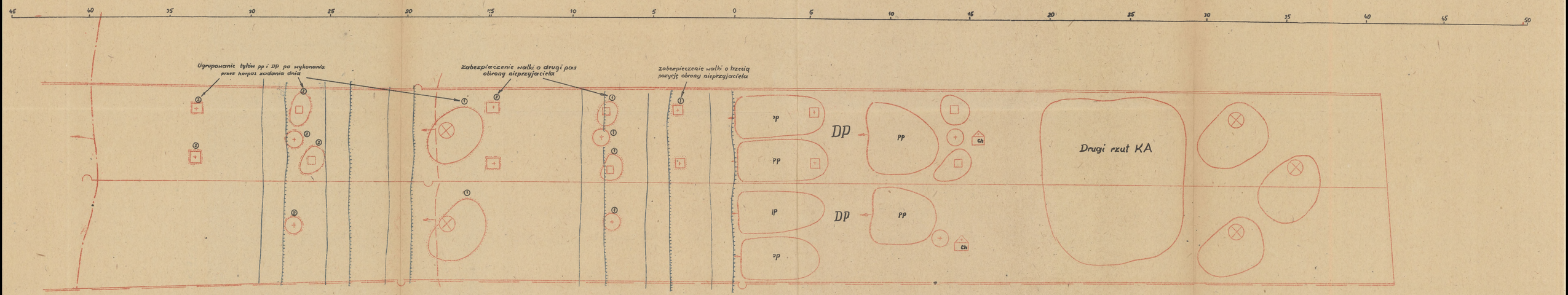
ODBITO 280 EGZ

Rozesłano uczestnikom II konferencji
wg sprzętnego rozdzielnika
wyk. płk. WIŚNIEWSKI
sygn. Rzemek dn. 7.11.55r.

SCHEMAT Nr 2
ROZMIESZCZENIA TYŁÓW ZWIĄZKÓW TAKTYCZNYCH KORPUSU ARMIJNEGO W TOKU NATARCIA

(JEDEN Z WARIANTÓW)

~~TAJNE~~
Egz. Nr.....
Nr Kr. 2878/W

ODBITO 280 EGZ.

Rozesłano uczestnikom II konferencji
w/g specjalnego rozdzielnika
wyk. płk WIŚNIEWSKI
rys. Rzemcb cin. 2.11.55r.

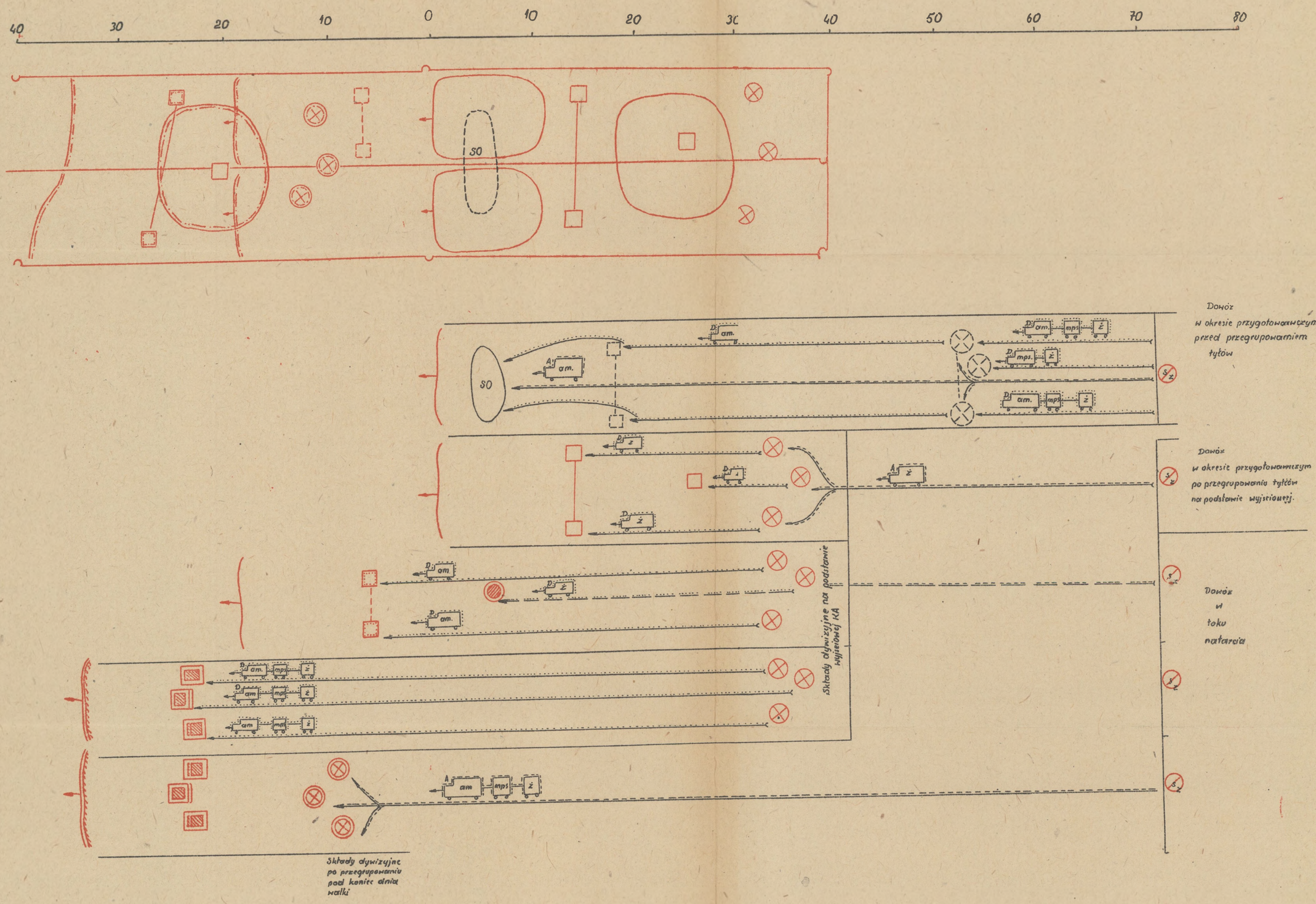
SCHMAT ORGANIZACJI DOWOZU W NATARCIU KORPUSU ARMIJNEGO

/ JEDEN Z WARIANTÓW KIEDY KA PRZECHODZI Z OBRONY DO NATARCIA /

~~TAJNE~~

Egz. Nr.....

Nr. Ks. 3003/W

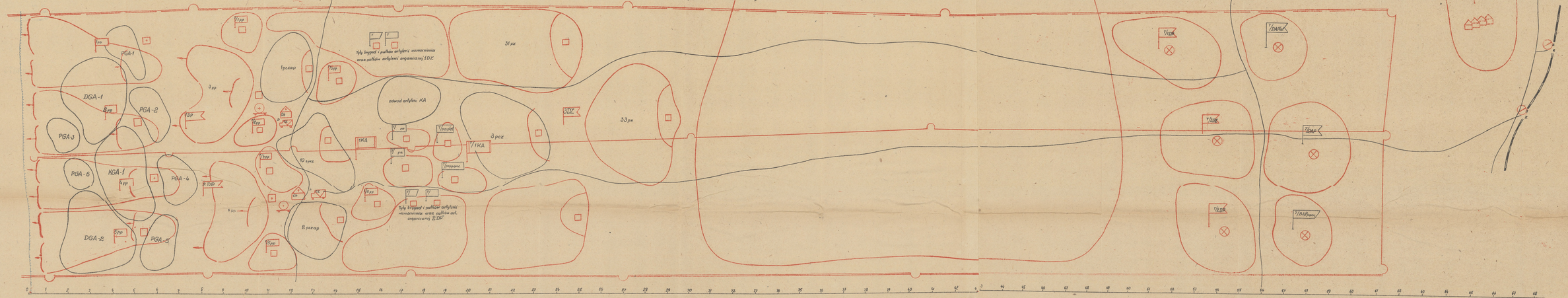

ODBITO 280 EGZ

Rozesłano uczestnikom II konferencji
w/g specjalnego rozdzielnika
ref. płk WIŚNIEWSKI
ryś. Rzemek dn. 8.11.55r

SCHEMAT UGRUPOWANIA TYŁÓW W NATARCIU KORPUSU ARMIJNEGO

(JEDEN Z WARIANTÓW)

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68

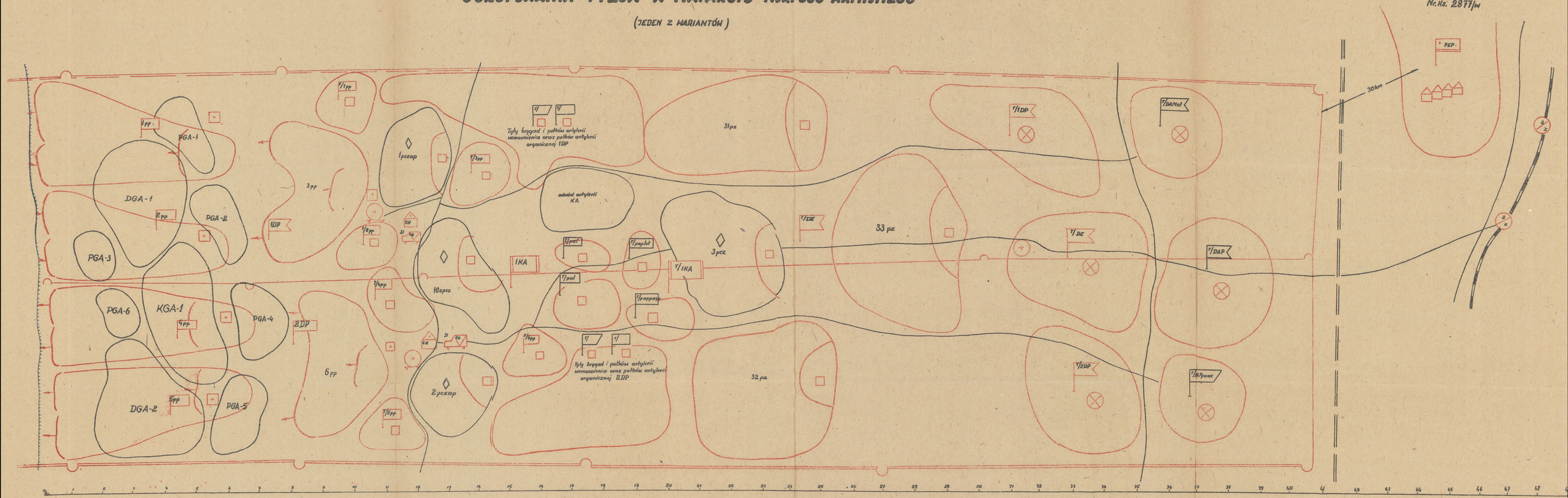
ODBITO 280 EGZ
Rozesłano wszystkiem z wyjątkiem
egz. pozostałego rozdzielnika
str. 30, 31, 32 i 34 [illegible]
Wysłano dn. 3.11.1986 r.

~~TAJNE~~
Egz. Nr.
Nr. Kr. 3006/ar.

SCHEMAT Nr 1
UGRUPOWANIA TYŁÓW W NATARCIU KORPUSU ARMIJNEGO

(JEDEN Z WARIANTÓW)

~~TAJNE~~
Egz. Nr.....
Nr.Ks. 2877/54

ODBITO 280 EGZ

Rozesłano uczestnikom 3 konferencji
z/s specjalnego rozdzielnika
mjr. płk WIŚNIEWSKI
ryt. Rzemek dn. 2.11.55r.